Πρόταση οδηγία του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων

(2003/C 45 E/08)

COM(2002) 562 τελικό — 2002/0247(CNS)

(Υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 16 Οκτωβρίου 2002)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Το θύμα αξιοποίνων πράξεων και ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης

Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αντιμετωπίσει μια πρόκληση, και συγκεκριμένα να εξασφαλίσει ότι το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη την Ένωση μπορεί να ασκείται υπό συνθήκες ασφάλειας και δικαιοσύνης καθολικής ισχύος. Αυτή η πρόκληση προϋποθέτει την εγκαθίδρυση ενός πραγματικού χώρου δικαιοσύνης που να επιτρέπει στους πολίτες να απευθύνονται στα δικαστήρια και στις αρχές όλων των κρατών μελών εξίσου εύκολα με την ίδια τους τη χώρα και στον οποίο εξασφαλίζεται καλύτερη συμβατότητα και μεγαλύτερη σύγκλιση μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών. Η ανάγκη αντιμετώπισης αυτής της πρόκλησης καθίσταται εμφανής από τον συνεχώς αυξανόμενο αριθμό προσώπων που κάνουν χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της ΕΕ, για παράδειγμα, ως εργαζόμενοι, φοιτητές ή τουρίστες.

Για να εγκαθιδρυθεί ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να εξασφαλιστεί η προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αποτελεί απαραίτητο παράλληλο μέτρο με τα διάφορα μέτρα που λαμβάνονται για την προώθηση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις και για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας. Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν δικαίωμα να προσδοκούν εύκολη πρόσβαση σε προστασία και ανάλογη αποζημίωση για τις ζημίες που υφίστανται σε περίπτωση αξιοποίνων ή τρομοκρατικών πράξεων.

Το πρόγραμμα της Βιέννης [1] του Συμβουλίου και της Επιτροπής, το οποίο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του 1998, καλούσε σε εξέταση του ζητήματος της παροχής βοήθειας προς τα θύματα με τη διενέργεια συγκριτικής μελέτης των συστημάτων αποζημίωσης των θυμάτων και αξιολόγησης της δυνατότητας σχετικών ενεργειών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε του 1999 [2] τόνισαν την ανάγκη θέσπισης στοιχειωδών προτύπων για την προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων, ειδικότερα όσον αφορά την πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη και τα δικαιώματα αποζημίωσής τους, μεταξύ άλλων για τα δικαστικά τους έξοδα. Κάλεσαν περαιτέρω σε θέσπιση εθνικών προγραμμάτων για τη χρηματοδότηση δημόσιων αλλά και μη κυβερνητικών μέτρων για την αρωγή και την προστασία των θυμάτων.

Τα τραγικά γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 ενίσχυσαν την ανάγκη να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο ετοιμότητας σε περίπτωση που επαναληφθούν τέτοιου είδους γεγονότα. Αυτό συμπεριλαμβάνει όχι μόνο την ανάγκη υψηλής ετοιμότητας από την άποψη της πολιτικής άμυνας — τομέας στον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη λάβει ορισμένα μέτρα — αλλά εξίσου την ανάγκη πλήρους κάλυψης για την αποζημίωση των θυμάτων τέτοιων πράξεων.

Η συγκεκριμένη πρόταση, η οποία ανακοινώθηκε κατά την τελευταία ενημέρωση του πίνακα αποτελεσμάτων [3], αποτελεί την απάντηση της Επιτροπής στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε.

---

[1] ΕΕ C 19 της 23.1.1999, σ. 1, σημείο 51 γ).

[2] Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 32.

[3] COM(2002) 261 τελικό, 30.5.2002, σ. 32.

1.2. **Μέτρα και πρωτοβουλίες που έχουν ήδη ληφθεί**

Το 1999, η Επιτροπή παρουσίασε ανακοίνωση [1] για τα θύματα αξιοποίνων πράξεων, η οποία ανέλυε όχι μόνο το θέμα της αποζημίωσης αλλά εξίσου άλλα ζητήματα που μπορούν να βελτιώσουν την κατάσταση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην ΕΕ.

Το Συμβούλιο θέσπισε, στις 15 Μαρτίου 2001, απόφαση πλαίσιο [2] για το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Με βάση τον τίτλο VI της συνθήκης ΕΕ, αυτή η απόφαση προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να φροντίζουν ώστε, στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, το θύμα αξιόποινης πράξης να μπορεί να επιτύχει την έκδοση απόφασης αποζημίωσης εκ μέρους του δράστη. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν μέτρα για να παροτρύνουν τον δράστη να καταβάλει στο θύμα ικανοποιητική αποζημίωση και για να προωθήσουν τη μεσολάβηση στις ποινικές υποθέσεις. Πέραν αυτών των διατάξεων, το ζήτημα της αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων δεν εξετάζεται.

Όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, έχουν αναληφθεί ορισμένες πρωτοβουλίες για να βελτιωθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη των διαδίκων διασυνοριακής διαφοράς εν γένει, ευνοώντας ταυτόχρονα τα θύματα αξιοποίνων πράξεων που ζητούν αποζημίωση και επιδιώκουν την εκτέλεση, σε διασυνοριακή κατάσταση, δικαστικής απόφασης που καταδικάζει το δράστη σε καταβολή αποζημίωσης. Πρόκειται κυρίως για τον κανονισμό Βρυξέλλες I [3] σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας για τη νομική συνδρομή και πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου. Θα ληφθούν και άλλα μέτρα στο πλαίσιο του προγράμματος αμοιβαίας αναγνώρισης [4], συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών που ισχύουν για τις μικροδιαφορές και τις εντολές πληρωμής.

Πρέπει επίσης να γίνει μνεία της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του 1983 σχετικά με την αποζημίωση των θυμάτων βίαιων εγκλημάτων, η οποία απέβλεπε στην καθιέρωση ενός ελάχιστου προτύπου για τα συστήματα κρατικής αποζημίωσης. Αυτή η σύμβαση δεν προέβλεπε κανένα συγκεκριμένο μέτρο για να διευκολύνει την πρόσβαση στην κρατική αποζημίωση στις διασυνοριακές καταστάσεις. Επικυρώθηκε από δέκα κράτη μέλη [5] και υπεγράφη από δύο ακόμα κράτη μέλη [6].

2. **Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ**

Το πρώτο μέτρο που ελήφθη για την προώθηση του θέματος της αποζημίωσης, που αναφέρεται στα συμπεράσματα του Τάμπερε, στο πλαίσιο της αρωγής και της προστασίας των θυμάτων, υπήρξε η παρουσίαση από την Επιτροπή, στις 28 Σεπτεμβρίου 2001 [7], μιας Πράσινης Βίβλου για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων. Αυτή η Πράσινη Βίβλος επικεντρώνεται στην κρατική αποζημίωση και εξετάζει τα εθνικά συστήματα κρατικής αποζημίωσης που ισχύουν στα κράτη μέλη. Σε αυτή τη βάση, θέτει σαν βασικό ερώτημα το θέμα των πιθανών στόχων που μπορεί να επιδιώκει μια κοινοτική πρωτοβουλία στο συγκεκριμένο τομέα, προτείνοντας τα ακόλουθα:

— Πρώτον, να εξασφαλιστεί η δυνατότητα των θυμάτων να λαμβάνουν κρατική αποζημίωση στην ΕΕ.

— Δεύτερον, να ληφθούν μέτρα που να περιορίζουν τα άδικα αποτελέσματα που ενδεχόμενα προκύπτουν από τα εντελώς διαφορετικά επίπεδα αποζημίωσης που υπάρχουν στα διάφορα κράτη μέλη και τα οποία, στην πράξη, εξαρτώνται από το κράτος μέλος κατοικίας του θύματος ή από το κράτος μέλος διάπραξης της αξιόποινης πράξης.

— Τρίτον, να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην κρατική αποζημίωση των θυμάτων σε διαμεθοριακές καταστάσεις, και συγκεκριμένα να εξασφαλιστεί ότι η πρόσβαση στην κρατική αποζημίωση των θυμάτων δεν θα επηρεάζεται σημαντικά από το κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο οποίο διαπράττεται το έγκλημα.

---

[1] Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — θύματα αξιόποινων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση — προβληματισμός για πρότυπα και δράση, COM(1999) 349 τελικό, 14.7.1999.

[2] ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 1.

[3] Κανονισμός ΕΚ αριθ. 44/2001 του συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1).

[4] Πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ C 12 της 15.1.2001, σ. 1).

[5] Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

[6] Βέλγιο και Ελλάδα.

[7] COM(2001) 536 τελικό, 28.9.2001.

Στη βάση αυτών των τριών στόχων, η Πράσινη Βίβλος εξέτασε εμπεριστατωμένα τα διάφορα θέματα που πρέπει να εξεταστούν αναζητώντας πρακτικές λύσεις για την επίτευξη αυτών των στόχων. Άνω των τριάντα γραπτών σχολίων απεστάλησαν στην Επιτροπή μετά τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου, από κράτη μέλη, οργανώσεις υποστήριξης των θυμάτων, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλες. Η Επιτροπή διοργάνωσε δημόσια ακρόαση στις 21 Μαρτίου 2002 για να συζητήσει περαιτέρω τα ζητήματα που προέκυψαν.

Οι αντιδράσεις επιβεβαίωσαν, με συντριπτική πλειοψηφία, ότι η τρέχουσα κατάσταση στον τομέα της αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ικανοποιητική και ότι για να διορθωθεί πρέπει να επιτευχθούν οι τρεις στόχοι που προτείνονται στην Πράσινη Βίβλο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του [1] για την Πράσινη Βίβλο, δέχθηκε πολύ ευνοϊκά αυτή την πρωτοβουλία της Επιτροπής. Υπενθύμισε τον πολιτικό στόχο που ορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε και τόνισε τις αδικαιολόγητες διαφορές που παρατηρούνται όσον αφορά την αποζημίωση των ευρωπαίων πολιτών που οφείλονται στην ισχύουσα κατάσταση στα κράτη μέλη. Τόνισε τη σημασία που έχει η θέσπιση, στο μέλλον, δεσμευτικών κοινοτικών διατάξεων όσον αφορά τους πολίτες που πέφτουν θύματα εγκληματικών ενεργειών και εξέφρασε την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η τελευταία ενημέρωση του πίνακα αποτελεσμάτων προβλέπει την υποβολή εκ μέρους της Επιτροπής, πριν από τα τέλη του 2002, πρότασης οδηγίας σχετικά με το θέμα.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στη γνωμοδότησή της [2] για την Πράσινη Βίβλο, χαιρέτησε την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ξεκινήσει διαβούλευση για το ζήτημα. Έκρινε ότι η συγκεκριμενοποίηση της πρωτοβουλίας της Επιτροπής θα αποτελέσει σημαντικό βήμα για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών και ευδιάκριτο και παραδειγματικό βήμα εκ μέρους των κρατών μελών για την οικοδόμηση ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης. Η επιτροπή υποστήριξε τους τρεις στόχους που προτείνονται στην Πράσινη Βίβλο και είναι της γνώμης ότι η οδηγία φαίνεται να αποτελεί την πλέον ενδεδειγμένη λύση για την επίτευξή τους.

Ως επακόλουθο της Πράσινης Βίβλου, η Επιτροπή πραγματοποίησε στις 24 Ιουνίου 2002 συνεδρίαση με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών για να εξετάσει ένα πρώτο προσχέδιο της παρούσας πρότασης οδηγίας.

Στο σημείο 6 της παρούσας αιτιολογικής έκθεσης, θα αναπτυχθούν οι αντιδράσεις στα επί μέρους ζητήματα της Πράσινης Βίβλου καθώς και ο τρόπος με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη αυτές οι αντιδράσεις κατά την επεξεργασία της παρούσας πρότασης.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου περιελάμβαναν εμπεριστατωμένη μελέτη [3] για την κατάσταση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην ΕΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2002 και έλαβε χρηματοδότηση δυνάμει του κοινοτικού προγράμματος Grotius. Ακολούθησε τον Οκτώβριο 2000 διάσκεψη στην Ουμέα της Σουηδίας, η οποία χρηματοδοτήθηκε επίσης από το πρόγραμμα Grotius. Τα συμπεράσματα [4] αυτής της διάσκεψης περιλαμβάνουν ορισμένες συστάσεις για τον τρόπο βελτίωσης της κατάστασης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων από την άποψη της αποζημίωσης καθώς και μια σύσταση προς την Επιτροπή με την οποία καλείται να προβλέψει δεσμευτική νομοθεσία στο επίπεδο της Ένωσης. Η σουηδική αρχή που είναι υπεύθυνη για την αποζημίωση και την αρωγή των θυμάτων δημοσίευσε, το Σεπτέμβριο του 2001, εμπεριστατωμένη μελέτη για τα καθεστώτα αποζημίωσης των κρατών μελών [5].

3. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

3.1. **Γενικός στόχος**

Η παρούσα πρόταση έχει σαν στόχο να εξασφαλίσει σε όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε όλα τα άτομα που διαμένουν νομίμως στην Ευρωπαϊκή Ένωση ικανοποιητική αποζημίωση σε περίπτωση που πέφτουν θύματα αξιοποίνων πράξεων στην επικράτεια της Ένωσης. Η πρόταση θα συμβάλει στην υλοποίηση του στόχου της Ένωσης και της Κοινότητας για την εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους, καθώς και του στόχου της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων στο εσωτερικό της Ένωσης. Αποτελεί επίσης μέρος της απάντησης της Ένωσης στα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, εξασφαλίζοντας στα θύματα της τρομοκρατίας ικανοποιητική αποζημίωση, ανεξάρτητα από τον τόπο, στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον οποίο διαπράττονται οι πράξεις αυτού του είδους.

---

[1] Δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί.

[2] ΕΕ C 125 της 27.5.2002, σ. 31.

[3] Wergens, Anna, Crime victims in the European Union, Brottsoffermyndigheten, Umeå, 2000.

[4] Αρχή αρμόδια για την αποζημίωση και την αρωγή των θυμάτων, Σουηδία, «συμπεράσματα-συνεδρίαση εμπειρογνωμόνων στην Ουμέα για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» Ουμέα, 2000.

[5] Mikaelsson, Julia, και Wergens, Anna, Repairing the irreparable — State compensation to crime victims in the European Union, The Crime Victim Compensation and Support Authority, Umeå, Sweden, 2001.

Ο στόχος της παρούσας πρότασης έχει άμεση σχέση με αυτά που υπογραμμίστηκαν στην Πράσινη Βίβλο και τα οποία συγκέντρωσαν ευνοϊκές αντιδράσεις, καθώς και με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε του 1999.

3.2. **Ειδικοί στόχοι**

Οι ειδικοί στόχοι της πρότασης είναι οι ακόλουθοι:

— Πρώτον, να εξασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θα προβλέψουν τη δυνατότητα ικανοποιητικής κρατικής αποζημίωσης. Αυτός ο στόχος διατυπώνεται κατά τρόπο ώστε να συμπεριλαμβάνει την έννοια της ικανοποιητικής αποζημίωσης, έτσι ώστε να συνδυάσει τους στόχους ένα και δύο της Πράσινης Βίβλου, και συγκεκριμένα να εξασφαλίσει την ύπαρξη κρατικής αποζημίωσης στην ΕΕ και να περιορίσει τα άδικα αποτελέσματα που μπορούν να παραχθούν από τις παρατηρούμενες μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Αυτός ο στόχος επιδιώκεται με τη δημιουργία ενός ελάχιστου προτύπου για την κρατική αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων, το οποίο καθορίζει σαφή και διαφανή ελάχιστα κριτήρια όσον αφορά:

  — το προσωπικό και εδαφικό πεδίο εφαρμογής των συστημάτων αποζημίωσης·

  — τις ζημίες που καλύπτονται και τις αρχές που πρέπει να τηρούνται για τον προσδιορισμό του ποσού της αποζημίωσης·

  — τη σχέση μεταξύ κρατικής αποζημίωσης και αποζημίωσης που ζητείται ή επιτυγχάνεται από το δράστη ή από άλλες πηγές, και

  — τις δυνατότητες να προστεθούν ορισμένα περιοριστικά κριτήρια για τη χορήγηση κρατικής αποζημίωσης.

— Δεύτερον, να εξασφαλιστεί ότι οι δυνατότητες κρατικής αποζημίωσης που προσφέρονται πρακτικά στο θύμα αξιόποινης πράξης δεν επηρεάζονται αρνητικά ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο διαπράχθηκε η εν λόγω πράξη. Αυτός ο στόχος αποσκοπεί να διευκολύνει την πρόσβαση στην αποζημίωση στην περίπτωση κατά την οποία το έγκλημα διαπράχθηκε σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος κατοικίας του θύματος (διασυνοριακές καταστάσεις). Η υλοποίηση αυτού του στόχου διέρχεται από τη δημιουργία ενός συστήματος συνεργασίας μεταξύ των αρχών των κρατών μελών κατά τρόπον ώστε, στην πράξη, το θύμα να μπορεί πάντα να υποβάλει την αίτησή του σε μια αρχή του κράτους μέλους κατοικίας.

Πρέπει να τονιστεί ότι αυτοί οι δύο στόχοι είναι στενά συνδεδεμένοι. Όσο δεν υπάρχει δυνατότητα κρατικής αποζημίωσης σε όλα τα κράτη μέλη, η πρόσβαση σε αυτή την αποζημίωση στις διασυνοριακές καταστάσεις δεν μπορεί να διευκολυνθεί. Συγκεκριμένα, χωρίς εύκολη πρόσβαση στην κρατική αποζημίωση σε διασυνοριακές καταστάσεις, τα θύματα αξιοποίνων πράξεων στην ΕΕ δεν έχουν όλα τη δυνατότητα να επιτύχουν κρατική αποζημίωση.

3.3. **Πεδίο εφαρμογής**

Η παρούσα πρόταση δεν καλύπτει τις δυνατότητες του θύματος να επιτύχει αποζημίωση από τον δράστη της αξιόποινης πράξης. Η δυνατότητα να εκδοθεί απόφαση περί αποζημίωσης εκ μέρους του δράστη αναλύεται στην απόφαση πλαίσιο για το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Όσον αφορά τη δυνατότητα εκτέλεσης αυτών των αποφάσεων σε διασυνοριακές καταστάσεις, έχουν θεσπιστεί ή ευρίσκονται υπό επεξεργασία ορισμένες πρωτοβουλίες για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στην περίπτωση διασυνοριακών αστικών διαφορών εν γένει, οι οποίες ωφελούν εξίσου τα θύματα αξιοποίνων πράξεων.

4. **ΑΝΑΓΚΗ ΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**

4.1. **Πρόβλημα που δημιουργεί η τρέχουσα κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

Είναι γνωστό ότι, σε πολλές περιπτώσεις, τα θύματα αξιοποίνων πράξεων δεν μπορούν να επιτύχουν αποζημίωση εκ μέρους του δράστη. Αυτό μπορεί να συμβεί στην περίπτωση που ο δράστης παραμένει άγνωστος ή δεν μπορεί να διωχθεί επιτυχώς ή στερείται μέσων για να αποζημιώσει το θύμα. Άλλες πηγές, όπως οι υποχρεωτικές ή ιδιωτικές ασφάλειες, δεν μπορούν ούτε και αυτές να καλύψουν επαρκώς τις ζημίες τις οποίες υπέστη το θύμα. Κατά συνέπεια μπορεί να θεωρηθεί ότι τα θύματα ευρίσκονται σε χειρότερη κατάσταση από εκείνη των προσώπων που έχουν υποστεί βλάβες ή ζημίες διαφόρων ειδών, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην περίπτωση ασθένειας, ατυχήματος ή ανεργίας.

Τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα θύματα για να επιτύχουν αποζημίωση από τον δράστη είναι δύσκολα να ξεπεραστούν προσφεύγοντας σε μέτρα αστικού δικαίου, πολιτικής δικονομίας ή εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων. Τα δεκατρία κράτη μέλη έχοντας επίγνωση αυτού του γεγονότος [1] καθιέρωσαν καθεστώτα κρατικής αποζημίωσης με γενικό πεδίο εφαρμογής, τα οποία επιτρέπουν την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων για τις βλάβες που υπέστησαν.

Αυτά τα συστήματα παρουσιάζουν μεταξύ τους σημαντικές διαφορές από την άποψη των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για να χορηγηθεί κρατική αποζημίωση. Επτά κράτη μέλη περιορίζουν το ευεργέτημα της αποζημίωσης στα πρόσωπα στα οποία προκλήθηκαν σοβαρές βλάβες λόγω της αξιόποινης πράξης. Τα είδη ζημιών που μπορούν να αποζημιωθούν διαφέρουν κατά πολύ· κατά αυτόν τον τρόπο πέντε κράτη μέλη δεν χορηγούν αποζημίωση για τις μη αποτιμώμενες εις χρήμα ζημίες. Οι αρχές που πρέπει να τηρούνται για τον υπολογισμό του ποσού της αποζημίωσης παρουσιάζουν, και αυτές επίσης, μεγάλες διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Έξι κράτη μέλη διατηρούν τη δυνατότητα να μειώνουν ή να αρνούνται την αποζημίωση στη βάση ενός ή περισσοτέρων εκ των ακόλουθων προαιρετικών κριτηρίων: σχέση μεταξύ θύματος και δράστη, οικονομική κατάσταση του θύματος ή λόγοι δημόσιας τάξης εν γένει. Ένα κράτος μέλος δεν καλύπτει όλους τους μονίμους κατοίκους που πέφτουν θύματα αξιόποινης πράξης στην επικράτειά του.

Όσον αφορά τις δυνατότητες κρατικής αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων, η παρούσα κατάσταση δεν είναι ως εκ τούτου ικανοποιητική. Η παντελής απουσία δυνατότητας κρατικής αποζημίωσης των θυμάτων σε δύο κράτη μέλη και η απουσία σύγκλισης μεταξύ των συστημάτων αποζημίωσης των υπολοίπων κρατών μελών συνεπάγονται διαφορές για τα άτομα, ανάλογα με τον τόπο διαμονής ή τον τόπο διάπραξης της αξιόποινης πράξης. Για παράδειγμα, δύο άτομα που πέφτουν θύματα αξιόποινης πράξης υπό παρόμοιες συνθήκες αλλά σε διαφορετικά κράτη μέλη μπορούν να αποζημιωθούν με πολύ διαφορετικά ποσά για παρόμοιες βλάβες ή και να μην αποζημιωθούν καθόλου.

Υπάρχουν επίσης ιδιαίτερες διαφορές όσον αφορά τις διασυνοριακές καταστάσεις. Ο υπήκοος κράτους μέλους το οποίο διαθέτει σύστημα αποζημίωσης ο οποίος μεταβαίνει σε κράτος μέλος που δεν διαθέτει τέτοιο σύστημα ή το οποίο έχει πολύ περιορισμένο σύστημα θα έχει πολύ περιορισμένες δυνατότητες να επιτύχει αποζημίωση (εφόσον καταστεί θύμα αξιόποινης πράξης) ή θα απωλέσει πλήρως τις δυνατότητες αυτές κατά τη διάρκεια της διαμονής του. Αντιθέτως, το άτομο το οποίο ταξιδεύει προς την αντίθετη κατεύθυνση μεταξύ των δύο συγκεκριμένων κρατών μελών θα επωφεληθεί από σημαντική βελτίωση, αν και προσωρινή, των δικαιωμάτων του σε περίπτωση που πέσει θύμα αξιόποινης πράξης. Το άτομο που καθίσταται θύμα αξιόποινης πράξης σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι κάτοικος μπορεί να έχει δυσκολίες να αποζημιωθεί από το συγκεκριμένο κράτος, απλά και μόνο επειδή θα στερείται βοήθειας για να ανταποκριθεί στις απαιτούμενες διοικητικές διατυπώσεις.

Αυτές οι διαφορές δημιουργούν μεγάλες ανομοιότητες από την άποψη του ποσού της αποζημίωσης που μπορούν συγκεκριμένα να λάβουν τα θύματα αξιοποίνων πράξεων, επειδή αυτή η αποζημίωση εξαρτάται πλήρως από το κράτος μέλος στο οποίο διαπράχθηκε η αξιόποινη πράξη. Αυτό το τελευταίο στοιχείο αποτελεί συνθήκη ανεξάρτητη από τη βούληση του θύματος η οποία φαντάζει καταχρηστική από την σκοπιά του πολίτη. Αυτά τα άδικα και καταχρηστικά αποτελέσματα δεν συμβιβάζονται με την εγκαθίδρυση, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους.

Είναι αναμφίβολο ότι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1983 είχε σημαντικό αποτέλεσμα ενθαρρύνοντας τη θέσπιση συστημάτων κρατικής αποζημίωσης. Εντούτοις, όπως αποδεικνύει η παρούσα κατάσταση στα κράτη μέλη, η σύμβαση δεν πέτυχε να εξασφαλίσει την πλήρη κάλυψη όλων των πολιτών της Ένωσης. Δεκαεννέα έτη μετά το άνοιγμα προς υπογραφή αυτής της σύμβασης, το ελάχιστο πρότυπο που η σύμβαση επεδίωκε να αφιερώσει δεν είναι αντίστοιχο προς το βαθμό προστασίας τον οποίο δικαιούνται να αναμένουν οι πολίτες της Ένωσης και τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στην Ένωση. Αυτή η παρατήρηση ισχύει ακόμα περισσότερο σε κοινοτικό πλαίσιο, μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ και την έγκριση των συμπερασμάτων του Τάμπερε.

---

[1] Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο και Σουηδία.

5. **ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ**

5.1. **Η κρατική αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων και οι Συνθήκες**

Βάση της κρατικής αποζημίωσης των θυμάτων είναι η ύπαρξη πολιτικής αγωγής. Αυτή η αγωγή μπορεί να έχει πραγματωθεί χωρίς όμως να παρέχει ικανοποίηση στον προσφεύγοντα, επειδή ο δράστης της αξιόποινης πράξης δεν είναι σε θέση να τον αποζημιώσει. Μπορεί επίσης να μην έχει πραγματωθεί στην περίπτωση που ο δράστης της αξιόποινης πράξης παραμένει άγνωστος. Ανεξάρτητα από τη μία ή την άλλη περίπτωση, είναι η αστική ευθύνη του δράστη της αξιόποινης πράξης που δικαιολογεί την αποζημίωση του θύματος. Η παρούσα πρόταση οδηγίας βασίζεται στο στενό δεσμό που υπάρχει με τις διατάξεις κάθε κράτους μέλους περί αστικής ευθύνης και αδικοπραξιών, μοντέλο στο οποίο θεμελιώνονται όλα τα ισχύοντα συστήματα αποζημίωσης.

Ο αστικός χαρακτήρας της κρατικής αποζημίωσης προκύπτει με σαφήνεια από το γεγονός ότι η αποζημίωση χρησιμεύει για να χορηγηθεί στα άτομα χρηματικό όφελος, χωρίς να επιδιώκεται η κύρωση της συμπεριφοράς του δράστη ή η αποκόμιση οφέλους για το κοινό συμφέρον.

Σε απόφαση [1] σχετικά με την κρατική αποζημίωση θύματος αξιόποινης πράξης, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων έκρινε ότι στην υπόθεση ενώπιόν του μπορούσε να εφαρμοσθεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του 1950. Στο μέτρο που το δικαίωμα κρατικής αποζημίωσης το οποίο επικαλέστηκε ο προσφεύγων αφορούσε την καταβολή χρηματικού ποσού, και υπό την επιφύλαξη ότι καθορίζονται σαφώς και δεσμευτικά οι ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται για να χορηγηθεί αποζημίωση από το κράτος, το Δικαστήριο έκρινε ότι αυτό το δικαίωμα μπορεί να θεωρηθεί ως δικαίωμα αστικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της σύμβασης.

Τα προβλεπόμενα μέτρα στην παρούσα πρόταση, και κυρίως εκείνα που αφορούν τη δημιουργία ενός συστήματος άμεσης συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών προκειμένου να διευκολυνθεί η αντιμετώπιση των διασυνοριακών υποθέσεων, παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες με το ισχύον κοινοτικό δίκαιο στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις. Πρόκειται ειδικότερα για τον κανονισμό που αφορά την κοινοποίηση και επίδοση πράξεων και τον κανονισμό για τη διεξαγωγή αποδείξεων [2].

Εντούτοις, παρά το γεγονός ότι από πολλές απόψεις η κρατική αποζημίωση συνδέεται στενά με το αστικό δίκαιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αστικό ζήτημα κατά την έννοια του άρθρου 61, σημείο γ) της συνθήκης ΕΚ επειδή δεν αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις μεταξύ προσώπων.

Η βελτίωση της αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων θα συμβάλλει στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Ο σύνδεσμος μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και της κρατικής αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν απεφάνθη ότι η προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων αποτελεί απαραίτητο επιστέγασμα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων που κατοχυρώνεται από τη συνθήκη [3].

Εντούτοις, δεν είναι δυνατόν να θεμελιωθεί η σχέση με άλλες ελευθερίες που κατοχυρώνονται από τη συνθήκη. Δεδομένου ότι δεν μπορεί να θεμελιωθεί επαρκώς άμεσος σύνδεσμος μεταξύ της προστασίας των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων και της δημιουργίας της εσωτερικής αγοράς, πρέπει να θεωρηθεί ότι η παρούσα πρόταση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 94 και 95 της συνθήκης.

Λαμβάνοντας υπόψη τον ουσιαστικά αστικό χαρακτήρα της και τη σχέση της με τη ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων είναι αυτονόητο ότι η πρόταση δεν υπάγεται επίσης στο πεδίο εφαρμογής της συνθήκης ΕΕ. Οι διατάξεις της συγκεκριμένης συνθήκης οι οποίες αναφέρονται στην προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων έχουν ήδη εξεταστεί στην προαναφερόμενη απόφαση πλαίσιο σχετικά με τα θύματα.

---

[1] Απόφαση της 27ης Μαΐου 1997 στην υπόθεση Rolf Gustafson/Σουηδία.

[2] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 για την επίδοση και κοινοποίηση στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37). Κανονισμός ΕΚ αριθ. 1206/2001 του συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1).

[3] Υπόθεση 186/87, Ian William Cowan/Trésor public Συλ. (1989), σ. 195.

5.2. **Οι στόχοι της παρούσας πρότασης και ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης**

Η ανάγκη να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων κατά τρόπο που να δημιουργηθεί ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης τονίζεται με σαφήνεια στα συμπεράσματα του Τάμπερε, τα οποία καλούν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αναζητήσει τα καλύτερα μέσα για την επίτευξη αυτού του στόχου μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ. Στην απάντησή τους, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων δεν παρέλειψαν να προσδώσουν μεγάλη σημασία στα μέτρα που αποβλέπουν στην προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων.

Η ανάγκη να ληφθούν μέτρα αυτού του είδους σε κοινοτικό επίπεδο και η προστιθέμενη αξία που αυτά θα προσφέρουν επιβεβαιώνονται από τις θετικές αντιδράσεις στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της γνώμης της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

Μέτρα τα οποία θα περιορίζονταν στη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις και θα επεδίωκαν να διευκολύνουν την πρόσβαση των πολιτικών εναγόντων στη δικαιοσύνη δεν θα επέτρεπαν την υλοποίηση του στόχου που ορίστηκε στο Τάμπερε, δεδομένων των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα θύματα προκειμένου να επιτύχουν αποζημίωση εκ μέρους του δράστη.

Από την άποψη των μέτρων ποινικού δικαίου που πρέπει να ληφθούν, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να περιοριστεί σε μέτρα που προορίζονται στην πρόληψη ή στην καταπολέμηση του εγκλήματος. Θα πρέπει επίσης να καταβάλλει προσπάθειες ώστε να εγκαθιδρυθούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί προς όφελος των θυμάτων όταν διαπράττονται αξιόποινες και τρομοκρατικές πράξεις. Με άλλα λόγια, τα μέτρα κατασταλτικού χαρακτήρα πρέπει να συνδυάζονται με μέτρα αποκαταστατικής δικαιοσύνης.

Ο στόχος τον οποίο επιδιώκει η παρούσα πρόταση, λαμβάνοντας υπόψη τη συμβολή της στην εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, εμπίπτει συνεπώς στο γενικό πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, λαμβανομένης ως συνόλου ([1]).

Επειδή η επιδίωξη του στόχου της παρούσας πρότασης είναι απαραίτητη για να υλοποιηθούν οι στόχοι της συνθήκης και καμία άλλη διάταξη της συνθήκης δεν προβλέπει τις απαραίτητες εξουσίες δράσης για τη θέσπιση των εν λόγω μέτρων, πρέπει να θεωρηθεί ότι το άρθρο 308 της συνθήκης ΕΚ θα χρησιμεύσει ως νομική βάση της παρούσας πρότασης.

5.3. **Επικουρικότητα**

Προκύπτει με σαφήνεια από τις παρατηρήσεις που διατυπώνονται στο σημείο 4 καθώς και από τους στόχους που ορίζονται από τη συνθήκη ότι το πρόβλημα που δημιουργείται από την ισχύουσα μη ικανοποιητική κατάσταση στην ΕΕ έχει κοινοτική διάσταση. Η απαραίτητη προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών και των απαραίτητων μηχανισμών για να επιλυθούν οι διασυνοριακές καταστάσεις είναι στόχοι που μπορούν να υλοποιηθούν καλύτερα από δράση της Κοινότητας αντί της μεμονωμένης δράσης των κρατών μελών και παρέχουν κατά συνέπεια προστιθέμενη αξία.

5.4. **Αναλογικότητα**

Η πρόταση δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την επίτευξη των οριζόμενων στόχων. Ιδιαίτερα, προτείνεται ένα ελάχιστο πρότυπο, και όχι εναρμόνιση. Η εναρμόνιση δεν αποτελεί κατάλληλο μέτρο, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν επί του παρόντος μεταξύ των κρατών μελών και οι οποίες οφείλονται τόσο στο στενό σύνδεσμο που συνδέει τα ισχύοντα συστήματα αποζημίωσης με το εθνικό δίκαιο που διέπει την αστική ευθύνη όσο και με τις κοινωνικοοικονομικές διαφορές.

Το προτεινόμενο ελάχιστο πρότυπο θα επιτρέψει στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να θεσπίσουν πιο φιλόδοξες διατάξεις υπέρ των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων. Αυτό το ελάχιστο πρότυπο, μη περιοριζόμενο στις διασυνοριακές καταστάσεις, θα επιτρέψει επίσης να αποφευχθεί αντίστροφη διακριτική μεταχείριση, η οποία θα ήταν ιδιαίτερα σοβαρή δεδομένης της τωρινής απουσίας κρατικής αποζημίωσης για εθνικές υποθέσεις σε δύο κράτη μέλη.

Η πρόταση προβλέπει πολλές διαφορετικές λύσεις για την εφαρμογή αυτού του ελάχιστου προτύπου — μέσω ενός συστήματος τιμών ή μέσω συστήματος που βασίζεται σε χωριστές για κάθε περίπτωση αξιολογήσεις. Επιτρέπει επίσης τη δημιουργία στενής σχέσης με το εθνικό αστικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους, λόγω του δεσμού που δημιουργείται μεταξύ του καθορισμού του ποσού της πραγματικής αποζημίωσης και των εθνικών διατάξεων για την αστική ευθύνη.

([1]) Βλ. Γνώμη 2/94 του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28ης Μαρτίου 1996.

Από την άποψη των διοικητικών διαδικασιών, η πρόταση εξετάζει μόνο τα κεντρικά ζητήματα και εκείνα που έχουν σχέση με τις διασυνοριακές καταστάσεις, και αφήνει στα κράτη μέλη τη φροντίδα να ορίσουν τις αρμόδιες αρχές και τις διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται για την υποβολή των αιτήσεων αποζημίωσης και για τη λήψη απόφασης επί των αιτήσεων αυτών.

Η πρόταση περιορίζεται κατά συνέπεια στο ελάχιστο απαιτούμενο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων και δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για το σκοπό αυτό.

5.5. **Συνοχή με άλλες πρωτοβουλίες ΕΕ/ΕΚ**

Η απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, καλύπτει, όπως αφήνει να εννοηθεί ο τίτλος της, το «ποινικό σκέλος» της συνδρομής που παρέχει στα θύματα και ασχολείται με το ζήτημα της αποζημίωσης από αυστηρά διαδικαστική άποψη. Η παρούσα πρόταση θα συμπληρώσει αυτή την απόφαση έτσι ώστε το «σκέλος αποζημίωση» να καλυφθεί δεόντως σε κοινοτικό επίπεδο.

Διευκολύνοντας την πρόσβαση των πολιτών στη δικαιοσύνη, κυρίως στις διασυνοριακές καταστάσεις, θα εμπνευσθεί από τα μέτρα που έχουν ληφθεί για να ενθαρρύνουν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις.

Η πρόταση θα εξασφαλίσει ότι θα δοθεί η δέουσα προσοχή στην άλλη πλευρά του νομίσματος σε σχέση με τα μέτρα που λαμβάνονται από την ΕΕ για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Ορισμένα μέτρα έχουν ήδη ληφθεί ή ευρίσκονται υπό εξέταση, προκειμένου να συμφωνηθούν κοινοί ορισμοί και ελάχιστες κυρώσεις για ορισμένα είδη σοβαρών αδικημάτων, μεταξύ των οποίων η τρομοκρατία, τα ρατσιστικά εγκλήματα και η σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών. Η προστασία των θυμάτων αυτών των σοβαρών αδικημάτων αποτελεί ζήτημα που πρέπει επίσης να εξεταστεί στο επίπεδο της ΕΕ.

Η Κοινότητα έχει θεσπίσει μεγάλη ποικιλία μέτρων για να εξασφαλίσει την αποζημίωση των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων, χάρη σε τέσσερις οδηγίες για την ασφάλεια των αυτοκινήτων και στην πρόταση πέμπτης οδηγίας που ευρίσκεται στο στάδιο της εξέτασης η οποία αποβλέπει στην περαιτέρω επέκταση αυτής της κάλυψης. Η παρούσα οδηγία θα εξασφαλίσει ότι τα θύματα αξιόποινων πράξεων δεν θα ευρίσκονται σε χειρότερη θέση από τα θύματα τροχαίων ατυχημάτων, καθιερώνοντας διατάξεις θεμελιωμένες — σε μεγάλο βαθμό — σε ανάλογες αρχές με εκείνες που περιλαμβάνονται σε αυτές τις οδηγίες.

Η παρούσα πρόταση είναι κατά συνέπεια συμβιβάσιμη με άλλες επιδιωκόμενες πολιτικές και θα καλύψει το κενό που υπάρχει όσον αφορά τα ουσιαστικά μέτρα για την προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων και τη συνδρομή σε αυτά τα θύματα.

6. **ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΡΘΡΩΝ**

Το ελάχιστο πρότυπο πρέπει να καθορίζεται με βάση τις ανάγκες των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων από ευρωπαϊκή άποψη. Η παρούσα πρόταση επιδιώκει να εξεύρει ισορροπία μεταξύ της ικανοποίησης αυτής της ανάγκης και της αποφυγής μιας πολύ περιοριστικής προσέγγισης, η οποία θα περιοριζόταν απλά στην δημιουργία ενός προτύπου θεμελιωμένου στον κατώτερο κοινό παρονομαστή, καθώς επίσης ρεαλιστικές λύσεις εμπνεόμενες από αυτά που έχουν ήδη επιτευχθεί σε πολλά κράτη μέλη.

Η καθιέρωση ενός ελάχιστου προτύπου σημαίνει κατ' ουσία τον καθορισμό των περιορισμών της κρατικής αποζημίωσης των θυμάτων τους οποίους μπορούν να θεσπίσουν τα κράτη μέλη. Αντιθέτως, τίποτε δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν πιο γενναιόδωρους κανόνες για τα θύματα. Η καθιέρωση ελάχιστων προτύπων δεν πρέπει να χρησιμεύει για να δικαιολογείται η χειροτέρευση των πρακτικών που ισχύουν στα κράτη μέλη.

Μια άλλη κατευθυντήρια αρχή συνίσταται στη θέσπιση σαφών και καλώς καθορισμένων κριτηρίων τα οποία εξασφαλίζουν την προβλεψιμότητα και την ισότητα ενώπιον του νόμου. Πράγματι, είναι δύσκολο να γίνει κατανοητός ο λόγος για τον οποίο τα κριτήρια που εφαρμόζονται στα συστήματα κρατικής αποζημίωσης θα έπρεπε να είναι λιγότερο σαφή από εκείνα που εφαρμόζονται, για παράδειγμα, στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αστικής ευθύνης ή των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Μόνο περιορίζοντας τα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας κατά τη χορήγηση κρατικής αποζημίωσης μπορούν να εξασφαλιστούν διαφανείς και προβλέψιμοι κανόνες.

Άρθρο 1

Το συγκεκριμένο άρθρο ορίζει τον κύριο στόχο της πρότασης, ο οποίος αναπτύσσεται στο τμήμα 3 της αιτιολογικής έκθεσης.

Άρθρο 2

Αυτό το άρθρο καθορίζει το βασικό πεδίο εφαρμογής του ελάχιστου προτύπου. Ο ορισμός αποκλείει τα θύματα των εξ αμελείας εγκλημάτων, επειδή οι ζημίες που προκύπτουν από αυτά τα εγκλήματα καλύπτονται συχνά, αλλά με διαφορετικό τρόπο, από τις ασφάλειες των κρατών μελών. Δεδομένου ότι ενδιαφέρει να δημιουργηθεί ένα ελάχιστο πρότυπο, αυτό το ζήτημα είναι καλύτερο να ανατεθεί στα κράτη μέλη. Αξιόποινες πράξεις που έχουν προκαλέσει μόνο περιουσιακή ζημία ή απώλεια αποκλείονται επίσης. Αυτές οι ζημίες καλύπτονται συχνά από τις ασφάλειες και δεν είναι απαραίτητο να καλυφθούν για τους σκοπούς ενός ελάχιστου προτύπου. Εκτός από αυτούς τους περιορισμούς, το πεδίο εφαρμογής πρέπει να είναι ευρύ, ιδιαίτερα για να καλυφθούν αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται εις βάρος προσώπου χωρίς όμως τη χρήση βίας. Αυτές οι αξιόποινες πράξεις μπορούν να περιλαμβάνουν ορισμένα είδη σεξουαλικών αδικημάτων ή ρατσιστικών και ξενόφοβων εγκλημάτων.

Το ελάχιστο πρότυπο αφορά μόνο τα θύματα αξιοποίνων πράξεων που διαπράττονται στην επικράτεια ενός εκ των κρατών μελών.

Το πεδίο του ελάχιστου προτύπου συμπεριλαμβάνει τους στενούς συγγενείς και άτομα που εξαρτώνται από θύματα που απεβίωσαν λόγω των τραυμάτων που υπέστησαν, υπό την επιφύλαξη ότι το άμεσο θύμα υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 1, σημείο α), δηλαδή, το έγκλημα που προκάλεσε το θάνατο πρέπει να έγινε εκ προθέσεως. Τα μέλη της στενής οικογένειας συμπεριλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής για να δοθεί η δυνατότητα αποζημίωσης, για παράδειγμα, των γονέων ανηλίκων τέκνων που απεβίωσαν λόγω βίαιου εγκλήματος. Ο ορισμός των στενών συγγενών και των εξαρτώμενων προσώπων επαφίεται στα κράτη μέλη.

Η έννοια του «θύματος» ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1, σημείο α) της απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου για το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

Συνολικά, το πεδίο εφαρμογής της πρότασης οδηγίας συμφωνεί με την πλειοψηφία των αντιδράσεων στην Πράσινη Βίβλο και εμπίπτει στο πεδίο των καθεστώτων αποζημίωσης που ισχύουν επί του παρόντος σε πολλά κράτη μέλη ή είναι παρόμοιο με αυτά.

Άρθρο 3

Το συγκεκριμένο άρθρο ορίζει την αρχή της εδαφικότητας ως βάση του ελάχιστου προτύπου. Αυτή ήταν η λύση που υποστηρίχθηκε από τη μεγάλη πλειοψηφία των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν για την Πράσινη Βίβλο. Η δεύτερη παράγραφος θέτει την αρχή της αποφυγής των διακρίσεων. Αφενός πράγματι δυνάμει της απόφασης που εξεδόθη στην υπόθεση Cowan, απαγορεύεται οποιαδήποτε διάκριση εις βάρος πολιτών της Ένωσης με βάση την ιθαγένεια. Αφετέρου, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως σε κάποιο κράτος μέλος πρέπει να μπορούν να αποζημιωθούν υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που ισχύουν για τους πολίτες της Ένωσης. Αυτή η αρχή συνάδει με τα συμπεράσματα του Τάμπερε και τις αρχές που στηρίζουν την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με οδηγία του Συμβουλίου για το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι κάτοικοι μακράς διάρκειας ([1]). Δεδομένου ότι ο στόχος της οδηγίας είναι η θέσπιση ελάχιστου προτύπου, το πεδίο εφαρμογής δεν επεκτάθηκε για να καλύψει όλα τα άτομα που πέφτουν θύματα αξιοποίνων πράξεων στην επικράτεια κράτους μέλους. Πρέπει εντούτοις να τονιστεί ότι η οδηγία πρέπει να εφαρμοστεί τηρώντας τα άρθρα 20 και 21 (ισότητα ενώπιον του νόμου και αποφυγή διακρίσεων) του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 4

Αυτό το άρθρο αναφέρει τις αρχές που πρέπει να τηρούνται για να καθοριστούν τα είδη ζημίας που πρέπει να αποκατασταθούν και ο τρόπος υπολογισμού της αποζημίωσης. Σε συνδυασμό με το άρθρο 2, καθορίζεται το βασικό πεδίο εφαρμογής του ελάχιστου προτύπου. Στόχος είναι η πλήρης επανόρθωση των ζημιών που υπέστη το θύμα συμπεριλαμβανόμενων των μη αποτιμώμενων εις χρήμα ζημιών, ενώ ανατίθεται στα κράτη μέλη η φροντίδα να θεσπίσουν τα μέσα επίτευξης αυτού του στόχου. Επιτυγχάνεται κατά συνέπεια η ισορροπία μεταξύ δύο στόχων οι οποίοι τονίστηκαν από την πλειοψηφία των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν για την Πράσινη Βίβλο, και συγκεκριμένα: να εξασφαλιστεί ικανοποιητική αποζημίωση για όλα τα θύματα αξιοποίνων πράξεων στην ΕΕ αποφεύγοντας τις λύσεις που συνεπάγονται εναρμόνιση.

([1]) COM(2001) 127 τελικό, 13.3.2001 (ΕΕ C 240 E της 28.8.2001, σ. 79).

Οι υλικές ζημίες αποκλείονται από το ελάχιστο πρότυπο, λόγω του πεδίου εφαρμογής που ορίζεται στο άρθρο 2 και επειδή καλύπτονται μόνο οι ζημίες που απορρέουν άμεσα από την προσωπική βλάβη.

Η περιγραφόμενη στην παράγραφο 2 του άρθρου λύση συνίσταται στο να συνδέσει τον ορισμό των επιμέρους στοιχείων ζημίας και τον υπολογισμό του ποσού με το δίκαιο αστικής ευθύνης κάθε κράτους μέλους. Αυτός ο συνδυασμός έχει ήδη εξερευθεί σε όλα τα κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει συστήματα αποζημίωσης. Αυτή η λύση λαμβάνει επίσης υπόψη τις κοινωνικοοικονομικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών.

Επιτρέποντας κάποια παρέκκλιση, η λύση συνεπάγεται κατ' ουσία ότι η βάση για την απόφαση περί κρατικής αποζημίωσης πρέπει να αναζητείται στο εθνικό δίκαιο αστικής ευθύνης. Η αρχή που λαμβάνει την απόφαση είναι παρά ταύτα ελεύθερη να προβεί στη δική της αξιολόγηση σχετικά με κάθε αίτηση και δεν δεσμεύεται από προηγούμενη απόφαση που καταδικάζει το δράστη σε καταβολή αποζημίωσης. Στην πράξη, η αποζημίωση μπορεί να είναι ανώτερη ή κατώτερη από εκείνη που χορηγήθηκε, ή θα μπορούσε να χορηγηθεί βάσει του αστικού δικαίου. Ένας άλλος λόγος που επιτρέπει ορισμένες παρεκκλίσεις είναι ότι το ποσό της χορηγούμενης στο θύμα αποζημίωσης δεν είναι πάντα γνωστό, όπως συμβαίνει με την πλέον σαφή περίπτωση κατά την οποία δεν έχει μπορέσει να προσδιοριστεί ο δράστης.

Μια εναλλακτική λύση επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν ένα σύστημα βασιζόμενο σε τιμολόγια για τη χορήγηση κρατικής αποζημίωσης (χρησιμοποιείται ήδη επί του παρόντος από ένα κράτος μέλος). Ένα σύστημα βάσει τιμολογίων θα πρέπει και αυτό επίσης να συνδυασθεί με το εθνικό δίκαιο αστικής ευθύνης. Αυτό προβλέπεται κάνοντας αναφορά στο μέσο ποσό αποζημίωσης που χορηγείται για παρόμοιες ζημίες.

Η τρίτη παράγραφος εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να ορίζουν ένα συνολικό ανώτατο όριο αποζημίωσης, κατά τρόπο που να περιορίζονται οι επιπτώσεις του συστήματος αποζημίωσης στον προϋπολογισμό. Επιτρέπει επίσης να περιορίζεται η αποζημίωση για απώλεια εισοδήματος ή απώλεια διατροφής όταν οι αιτούντες διαθέτουν πολύ υψηλά εισοδήματα ή μεγάλη περιουσία, ή να μειώνεται η αποζημίωση που χορηγείται για τέτοιου είδους απώλειες για τους ίδιους λόγους.

Άρθρο 5

Αυτό το άρθρο προβλέπει το δικαίωμα των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων να λαμβάνουν προκαταβολή της αιτούμενης αποζημίωσης. Αυτό είναι ήδη εφικτό σε όλα τα κράτη μέλη εκτός δύο, μεταξύ εκείνων που έχουν εφαρμόσει συστήματα αποζημίωσης. Η προκαταβολή μπορεί να εξαρτηθεί από τέσσερα σωρευτικά κριτήρια: η βασική επιλεξιμότητα του αιτούντος πρέπει να είναι εύλογα σαφής, το θύμα πρέπει να αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες λόγω της αξιόποινης πράξης, η τελική απόφαση περί χορήγησης κρατικής αποζημίωσης δεν μπορεί να ληφθεί ταχέως και μπορεί να υποτεθεί ότι ο δράστης δεν θα είναι σε θέση να ικανοποιήσει την απόφαση περί αποζημίωσης λόγω έλλειψης πόρων. Τα τελευταία κριτήρια εφαρμόζονται επίσης σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν έχει προσδιοριστεί ο δράστης. Ο υπολογισμός των προκαταβολών ανατίθεται στα κράτη μέλη, δεδομένου ότι το ποσό τους θα αποτελεί αναγκαστικά συνάρτηση της αξιολόγησης των οικονομικών δυσκολιών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Άρθρο 6

Τα κράτη μέλη μπορούν να αποκλείσουν, εφόσον το επιθυμούν, τους αιτούντες που έχουν υποστεί βλάβες ήσσονος σημασίας. Στην πράξη αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, με την εισαγωγή ενός ελάχιστου ποσού αποζημίωσης που μπορεί να χορηγηθεί.

Άρθρο 7

Το συγκεκριμένο άρθρο αναγνωρίζει στα κράτη μέλη το δικαίωμα να απορρίπτουν ή να μειώνουν την αποζημίωση σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το θύμα βαρύνεται με μέρος της ευθύνης για τη βλάβη την οποία υπέστη, γεγονός που αποτελεί βασική αρχή του δίκαιου αστικής ευθύνης που εφαρμόζεται σε όλα τα συστήματα αποζημίωσης που ισχύουν επί του παρόντος στα κράτη μέλη.

Άρθρο 8

Αυτό το άρθρο αναγνωρίζει στα κράτη μέλη το δικαίωμα να προβλέπουν ότι η κρατική αποζημίωση είναι επικουρική σε σχέση με την αποζημίωση που μπορεί να επιτύχει το θύμα από το δράστη. Τα περισσότερα κράτη μέλη που έχουν εφαρμόσει συστήματα αποζημίωσης θεωρούν ότι ο κύριος υπεύθυνος για την αποζημίωση του θύματος είναι ο δράστης και ότι το κράτος δεν πρέπει να αναλαμβάνει απεριόριστη ευθύνη για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων.

Ο ορισμός της αρχής της επικουρικής εφαρμογής που αναφέρεται στο συγκεκριμένο άρθρο μετριάζεται κάπως, επειδή η αυστηρή εφαρμογή αυτής της αρχής θα μπορούσε να οδηγήσει σε αδικαιολόγητες καθυστερήσεις της αποζημίωσης του θύματος και να δημιουργήσει κίνδυνο συμπληρωματικής θυματοποίησης. Τοιουτοτρόπως από το θύμα αξιώνονται μόνον εύλογες προσπάθειες. Προβλέπονται εξαιρέσεις όταν υπάρχει λόγος να πιστεύεται ότι ο δράστης της παράβασης δεν θα έχει τους απαραίτητους πόρους για να αποζημιώσει το θύμα. Σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα είχε έννοια να απαιτηθεί από το θύμα να κινήσει μακροχρόνιες διαδικασίες για να ζητήσει αποζημίωση από το δράση και στη συνέχεια για να επιτύχει την εκτέλεση της απόφασης. Προβλέπεται επίσης εξαίρεση στην περίπτωση κατά την οποία, λόγω της διάρκειας της αστυνομικής έρευνας ή της ποινικής διαδικασίας, το θύμα δεν στάθηκε ικανό να ασκήσει πολιτική αγωγή στο αρμόδιο δικαστήριο. Αυτές οι καθυστερήσεις είναι ανεξάρτητες από τη βούληση του θύματος και δεν πρέπει να αποβαίνουν εις βάρος των δυνατοτήτων τις οποίες διαθέτει για να επιτύχει αποζημίωση εντός εύλογης προθεσμίας μετά τη διάπραξη της αξιόποινης πράξης. Προβλέπονται επίσης και άλλες εξαιρέσεις όταν το θύμα αντιμετωπίζει εμπόδια κατά την άσκηση αγωγής ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων κατά του δράστη της αξιόποινης πράξης.

Η εφαρμογή των κριτηρίων που εκτίθενται στο συγκεκριμένο άρθρο δεν πρέπει να επηρεάζει αρνητικά τις δυνατότητες του θύματος να λάβει προκαταβολή. Αυτές οι δυνατότητες διέπονται αποκλειστικά από τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 5.

Η αρχή της επικουρικής εφαρμογής μπορεί να εφαρμόζεται μόνο στο άμεσο θύμα. Δεν μπορεί να αξιωθεί από συντηρούμενο άτομο ή από στενό συγγενή του θύματος να ασκήσει δίωξη κατά του δράστη της αξιόποινης πράξης πριν να ζητήσει κρατική αποζημίωση.

Άρθρο 9

Προκειμένου να αποφευχθεί διπλή αποζημίωση, τα κράτη μέλη μπορούν να αφαιρέσουν το ποσό της αποζημίωσης που λαμβάνεται από άλλες πηγές, όπως για παράδειγμα από το δράστη, το κράτος ή από τις ασφαλιστικές εταιρείες.

Άρθρο 10

Αυτό το άρθρο προβλέπει τη δυνατότητα του κράτους μέλους να υποκαθίσταται στα δικαιώματα του θύματος κατά τρόπον ώστε να επιδιώκει την εκτέλεση απόφασης αποζημίωσης εκ μέρους του δράστη μετά την καταβολή της κρατικής αποζημίωσης.

Άρθρο 11

Αυτό το άρθρο δίνει στα κράτη μέλη το δικαίωμα να αξιώνουν από τον αιτούνται να καταγγέλει την αξιόποινη πράξη στις αρμόδιες αρχές — κανονικά στην αστυνομία — πριν να ζητήσει αποζημίωση. Η καταγγελία μπορεί να γίνεται στο κράτος μέλος στο οποίο διεπράχθη η αξιόποινη πράξη ή στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί το θύμα. Μπορεί να οριστεί προθεσμία για την καταγγελία της αξιόποινης πράξης. Προβλέπονται εξαιρέσεις στις περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 3. Για παράδειγμα δεν μπορεί πάντα να αναμένεται ότι το θύμα είναι διατεθειμένο να καταγγείλει την αξιόποινη πράξη όταν αυτό ή έχει σχέση με το οργανωμένο έγκλημα ή τη βία κατά γυναικών ή ανηλίκων.

Άρθρο 12

Παρά το γεγονός ότι η αρχή της επικουρικής εφαρμογής που ορίζεται από το άρθρο 8 καλύπτει τη σχέση μεταξύ αίτησης αποζημίωσης και πολιτικής αγωγής κατά του δράστη, το άρθρο 12 καλύπτει τη σχέση μεταξύ της αίτησης αποζημίωσης και της ποινικής διαδικασίας που κινείται λόγω της αξιόποινης πράξης. Εάν έπρεπε να αναμένεται το πέρας της ποινικής διαδικασίας για να μπορέσει να αποζημιωθεί το θύμα, αυτό θα προκαλούσε σημαντικές καθυστερήσεις. Για το λόγο αυτό η δυνατότητα των κρατών μελών να αναμένουν την έκβαση της ποινικής διαδικασίας περιορίζεται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η απόφαση αυτή επηρεάζει την απόφαση που πρόκειται να ληφθεί σχετικά με την αίτηση αποζημίωσης, και υπό την επιφύλαξη ότι αυτή η αναμονή δε συνεπάγεται για το θύμα αδικαιολόγητη καθυστέρηση ή οικονομικές δυσκολίες. Αυτά τα δύο κριτήρια είναι σωρευτικά. Η αναστολή της απόφασης σχετικά με αίτηση αποζημίωσης για τους συγκεκριμένους λόγους δεν μπορεί εντούτοις να επηρεάσει τη δυνατότητα του αιτούντος να λάβει προκαταβολή, δεδομένου ότι αυτή διέπεται αποκλειστικά από τα κριτήρια που απαριθμούνται στο άρθρο 5.

Άρθρο 13

Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν ότι η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται εντός ελάχιστης προθεσμίας δύο ετών από την ημερομηνία διάπραξης της αξιόποινης πράξης ή από το πέρας των αστυνομικών ερευνών ή της ποινικής διαδικασίας. Μπορούν εντούτοις να προβλεφθούν εξαιρέσεις. Αυτές οι εξαιρέσεις αφορούν την περίπτωση κατά την οποία το θύμα δεν ήταν σε θέση να υποβάλει εγκαίρως την αίτησή του, για παράδειγμα επειδή ήταν ανήλικο κατά τη στιγμή που διεπράχθη η αξιόποινη πράξη. Εξαιρέσεις μπορούν επίσης να προβλεφθούν για τις διασυνοριακές καταστάσεις.

Άρθρο 14

Αυτό το άρθρο αφορά τις διοικητικές διαδικασίες για την παραλαβή και την εξέταση των αιτήσεων. Αυτός ο τομέας επαφίεται ολοκληρωτικά στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών με τρεις εξαιρέσεις: Οι διαδικασίες πρέπει να είναι όσο το δυνατόν απλές και σύντομες, προκειμένου να αποφευχθεί η συμπληρωματική θυματοποίηση· δεύτερον, η αίτηση πρέπει να γίνεται δεκτή σε οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για να αποφευχθεί η διακριτική μεταχείριση μεταξύ ευρωπαίων πολιτών και κατοίκων και για να διευκολυνθεί περαιτέρω η πρόσβαση του θύματος σε αποζημίωση στις διασυνοριακές καταστάσεις. Τρίτον, ο αιτών πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προσφεύγει κατά απόφασης η οποία απορρίπτει την αίτηση αποζημίωσης.

Άρθρο 15

Αυτό το άρθρο επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την πρόσβαση όλων των θυμάτων στις πληροφορίες που αφορούν την κρατική αποζημίωση, οι οποίες πρέπει κανονικά να ανακοινώνονται από την αστυνομία. Αυτές οι πληροφορίες πρέπει να αφορούν, τουλάχιστον, τις προβλεπόμενες από την παρούσα οδηγία προϋποθέσεις, όπως αυτή μεταφέρεται από κάθε κράτος μέλος, καθώς και τις διοικητικές διαδικασίες που απαιτούνται για την υποβολή αίτησης στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η ανάγκη προσδιορισμού της κατά τόπον ή άλλης αρμοδιότητας των αρχών είναι απαραίτητη μόνο στα κράτη μέλη που έχουν αναθέσει σε περισσότερες αρχές την αρμοδιότητα να αποφαίνονται για τις αιτήσεις αποζημίωσης. Η σημασία της πληροφόρησης των θυμάτων για τις δυνατότητες αποζημίωσης τονίστηκε ιδιαίτερα σε πολλές παρατηρήσεις που υπεβλήθησαν για την Πράσινη Βίβλο. Οι πληροφορίες τις οποίες πρέπει να παρέχουν οι αρμόδιες αρχές αντιστοιχούν σε εκείνες που προβλέπονται για το εγχειρίδιο που πρέπει να συνταχθεί σύμφωνα με το άρθρο 24. Κατά συνέπεια, οι απαραίτητες μεταφράσεις των πληροφοριών θα αναληφθούν από την Επιτροπή.

Άρθρο 16

Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στη θεμελιώδη αρχή σύμφωνα με την οποία η πρόσβαση στην κρατική αποζημίωση πρέπει να διευκολύνεται στις διασυνοριακές καταστάσεις, που είναι ο δεύτερος ειδικός στόχος της πρότασης. Αυτή η αρχή εμπνέεται από αυτό που η Πράσινη Βίβλος ονόμαζε «υπόδειγμα της αμοιβαίας συνδρομής» και το οποίο υποστηρίζει η σαφής πλειοψηφία των παρατηρήσεων που ελήφθησαν. Υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διορίζουν μία ή περισσότερες αρχές για την εφαρμογή της. Η επιλογή να ορίσουν ή όχι την ίδια αρχή με αυτήν που εξετάζει τις αιτήσεις και αποφαίνεται σχετικά με αυτές εναπόκειται στην διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών.

Άρθρο 17

Αυτό το άρθρο καλύπτει τη βοήθεια την οποία μπορεί να διεκδικήσει ο αιτών ο οποίος στρέφεται προς αρχή του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει για να ζητήσει αποζημίωση από άλλο κράτος μέλος. Η αρμόδια για τη συνδρομή των θυμάτων αρχή χορηγεί στον αιτούντα τα απαραίτητα έντυπα και πληροφορίες για το καθεστώς αποζημίωσης του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η αποζημίωση. Η αρχή συνδρομής δεν είναι υποχρεωμένη να χορηγεί λεπτομερείς συμβουλές για τη λειτουργία του συστήματος αποζημίωσης του άλλου κράτους μέλους ούτε να απαντά σε συγκεκριμένες ερωτήσεις για την ερμηνεία των διαφόρων προϋποθέσεων. Πρέπει εντούτοις να είναι σε θέση να παρέχει βασικές συμβουλές για τον τρόπο συμπλήρωσης του εντύπου της αίτησης και να εξηγεί τα είδη δικαιολογητικών που απαιτούνται — ιατρικές εκθέσεις, αστυνομικές εκθέσεις κ.λπ. Δεδομένου ότι αρμόδιο να αποφανθεί για την αίτηση αποζημίωσης είναι το κράτος μέλος στο οποίο διαπράχθηκε η αξιόποινη πράξη, ο ρόλος της αρχής συνδρομής δεν περιλαμβάνει καμία αξιολόγηση της αίτησης, εκτός από τις περιπτώσεις που είναι αυτονόητο ότι η αίτηση δεν υποβάλλεται καλόπιστα.

Άρθρο 18

Μόλις συμπληρωθεί η αίτηση, η αρχή συνδρομής τη διαβιβάζει στην αρχή που είναι αρμόδια για τη λήψη απόφασης. Η αρχή συνδρομής εφιστά την προσοχή της αποφασίζουσας αρχής στις πληροφορίες που απαριθμώνται στα σημεία α) έως δ) του άρθρου, προκειμένου να επιταχύνει την εξέταση της αίτησης και να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών.

Άρθρο 19

Η αποφασίζουσα αρχή παραλαμβάνει την αίτηση και διαβιβάζει στην αρχή συνδρομής τις πληροφορίες που αναφέρονται στα σημεία α) έως δ). Πρόκειται κυρίως για το όνομα του αρμοδίου προσώπου, προκειμένου να υπάρξουν άμεσες επαφές σε διοικητικό επίπεδο μεταξύ των αρμοδίων αρχών.

Άρθρο 20

Αυτό το άρθρο εμπνέεται από το άρθρο 17 υποχρεώνοντας την αρχή συνδρομής να διαβιβάζει κάθε συμπληρωματική πληροφορία την οποία μπορεί ενδεχομένως να του ζητήσει η αποφασίζουσα αρχή μετά την παραλαβή της αίτησης.

Άρθρο 21

Αυτό το άρθρο προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ των δύο συγκεκριμένων αρχών έτσι ώστε, στο μέτρο του δυνατού, να δοθεί η δυνατότητα ακρόασης του αιτούντος στο κράτος μέλος στο οποίο διαμένει. Εναπόκειται στην αρχή που είναι αρμόδια για τη λήψη απόφασης να καθορίσει το κατά πόσο η ακρόαση είναι απαραίτητη και να λάβει σχετική απόφαση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Οι δυνατότητες είναι οι ακόλουθες: η ακρόαση του αιτούντος γίνεται από την αρχή συνδρομής και διαβιβάζονται τα πρακτικά της ακρόασης στην αποφασίζουσα αρχή είτε η αποφασίζουσα αρχή προβαίνει η ίδια σε απευθείας ακρόαση του αιτούντος με τηλεδιάσκεψη ή διάσκεψη με εικονοτηλέφωνο. Οι δυνατότητες αυτές είναι ανάλογες με εκείνες που προβλέπονται στον κανονισμό του Συμβουλίου για τη διεξαγωγή αποδείξεων, και ορίζονται στην παρούσα πρόταση οι ίδιες αρχές που περιλαμβάνονται στον κανονισμό σχετικά με το δίκαιο που ισχύει για τις ακροάσεις.

Άρθρο 22

Αυτό το άρθρο επιβάλλει στην αποφασίζουσα αρχή την υποχρέωση να κοινοποιεί την απόφαση, καθώς και σύνοψη της συγκεκριμένης απόφασης, στην αρχή συνδρομής και στον αιτούντα. Αυτή η υποχρέωση εφαρμόζεται επίσης για κάθε χωριστή απόφαση που εκδίδεται σχετικά με την πληρωμή προκαταβολής.

Άρθρο 23

Το συγκεκριμένο άρθρο ορίζει τους κανόνες για τη χρήση των γλωσσών στη συνεργασία μεταξύ αρχών. Η επιλογή της γλώσσας που χρησιμοποιείται για την αίτηση ανήκει στον αιτούντα. Αυτή που χρησιμοποιείται για τη σύνταξη των αποφάσεων επαφίεται βεβαίως στην εκτίμηση κάθε κράτους μέλους, σε συνάρτηση με τις επίσημες γλώσσες του. Εντούτοις, η σύνοψη της απόφασης που αξιώνεται από το άρθρο 22, παράγραφος 1, πρέπει να καταρτίζεται σε γλώσσα η οποία είναι αντιληπτή από την αρχή συνδρομής σύμφωνα με τις δηλώσεις της. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται για τη σύνταξη των πρακτικών ακρόασης του αιτούντος επαφίεται στην επιλογή της αρχής συνδρομής. Αυτό μπορεί για παράδειγμα να εξαρτάται από τη χρήση διερμηνέα κατά τη διάρκεια της ακρόασης. Οι πληροφορίες τις οποίες πρέπει να διαβιβάζουν οι αρχές μεταξύ τους και οι οποίες αναφέρονται στα άρθρα 18 έως 22, ανακοινώνονται σε γλώσσα στην οποία το όργανο που λαμβάνει τις συγκεκριμένες πληροφορίες — σε κάθε περίπτωση — ορίζει ότι μπορεί να κατανοήσει. Αυτός ο συνδυασμός διατάξεων για τις γλώσσες περιλαμβάνει αυτό που είναι απαραίτητο για να εξασφαλιστεί η καλή συνεργασία μεταξύ των αρχών, ενώ η κύρια ευθύνη μετάφρασης ανατίθεται στην αποφασίζουσα αρχή.

Οι παράγραφοι 2 και 3 αποκλείουν διακανονισμούς περί τελών ή επικύρωσης εγγράφων, για να αποφευχθούν επαχθείς ή γραφειοκρατικές διαδικασίες ικανές να αποτελέσουν εμπόδιο στη συνεργασία μεταξύ των συγκεκριμένων αρχών.

Άρθρο 24

Αυτό το άρθρο περιλαμβάνει τις απαραίτητες διατάξεις για τη σύνταξη του εγχειριδίου που πρέπει να χρησιμοποιούν οι αρχές συνδρομής. Αυτό το εγχειρίδιο παρέχει στην αρχή συνδρομής όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το τμήμα 2 της οδηγίας, κυρίως:

— τα στοιχεία της αρχής που είναι υπεύθυνη για τη λήψη απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο ζητείται αποζημίωση·

— τη γλώσσα την οποία μπορεί να δεχθεί η συγκεκριμένη αρχή·

— τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το σύστημα αποζημίωσης αυτού του κράτους μέλους, καθώς και τα απαιτούμενα έντυπα αίτησης.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις ([1]) θα αποτελέσει το απαραίτητο πλαίσιο για τη σύνταξη του εγχειριδίου, κατά τρόπον ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία νέας διάρθρωσης όπως αυτή μιας επιτροπής. Η Επιτροπή θα είναι επιφορτισμένη με την εξασφάλιση των απαραίτητων μεταφράσεων και την ενημέρωση του εγχειριδίου, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, μέσω του δικτύου. Χάρη στη μετάφραση αυτού του εγχειριδίου, οι γλωσσικές εκδόσεις τις οποίες χρειάζονται τα κράτη μέλη για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που τους ανατίθενται από το άρθρο 15, παράγραφος 2, θα τεθούν στη διάθεσή τους.

Άρθρο 25

Αυτό το άρθρο δημιουργεί ένα σύστημα κεντρικών σημείων επαφής σε κάθε κράτος μέλος, για να διευκολυνθεί περαιτέρω η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων, ιδιαίτερα με την αναζήτηση λύσεων για κάθε δυσκολία που μπορεί να αντιμετωπιστεί κατά την εφαρμογή του τμήματος 2 της παρούσας πρότασης. Τα σημεία επαφής θα έχουν επίσης την υποχρέωση συνεργασίας με την Επιτροπή για τη σύνταξη του εγχειριδίου που αναφέρεται στο άρθρο 24. Όπως ισχύει και για τη σύνταξη του εγχειριδίου, το προαναφερόμενο δικαστικό δίκτυο θα χρησιμεύσει ως πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ των σημείων επαφής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο β) της απόφασης για τη δημιουργία αυτού του δικτύου.

Άρθρο 26

Αυτό το άρθρο περιλαμβάνει μια τυποποιημένη ρήτρα η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη να θέτουν σε εφαρμογή πιο ευνοϊκές διατάξεις από εκείνες που προβλέπει το ελάχιστο πρότυπο που περιγράφεται στην παρούσα πρόταση. Αναφέρεται ρητά στη δυνατότητα κάθε κράτους μέλους να αποζημιώνει τους υπηκόους του ή τους κατοίκους του οι οποίοι πέφτουν θύματα αξιόποινης πράξης εκτός της επικράτειάς του. Αυτή η δυνατότητα δεν είναι αναγκαστικά πιο ευνοϊκή για το θύμα στις επιμέρους περιπτώσεις. Η παράγραφος 2 απαγορεύει στα κράτη μέλη να δικαιολογούν οποιαδήποτε χειροτέρευση των πρακτικών που ισχύουν επί του παρόντος αναφερόμενα στην παρούσα οδηγία.

Άρθρα 27-29

Αυτά τα άρθρα περιλαμβάνουν τυποποιημένες διατάξεις που συναντώνται στις κοινοτικές οδηγίες και καθορίζει την ημερομηνία μεταφοράς. Προστίθεται μια διάταξη που ορίζει ότι τα κράτη μέλη δεν χρειάζεται να προβλέπουν αναδρομικό αποτέλεσμα για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων που διαπράττονται πριν από την τελευταία ημέρα της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας, εκτός εάν η αίτηση υποβάλλεται μετά την εκπνοή αυτής της προθεσμίας.

([1]) Απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 25).

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και κυρίως το άρθρο 308,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα εξής:

(1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση όρισε σαν στόχο τη διατήρηση και ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στο εσωτερικό του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Στο πλαίσιο της υλοποίησης αυτού του στόχου πρέπει να εγγραφούν τα μέτρα προστασίας των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων.

(2) Το Πρόγραμμα Δράσης της Βιέννης του Συμβουλίου και της Επιτροπής του 1998 καλούσε σε εξέταση του ζητήματος της παροχής βοήθειας προς τα θύματα με τη διενέργεια συγκριτικής μελέτης των συστημάτων αποζημίωσης των θυμάτων και αξιολόγησης της δυνατότητας σχετικών ενεργειών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(3) Η Επιτροπή παρουσίασε το 1999 ανακοίνωση με τον τίτλο «Θύματα αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Προβληματισμός για πρότυπα και δράση».

(4) Υπό το φως αυτής της ανακοίνωσης, τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999 τόνισαν την ανάγκη να θεσπιστούν στοιχειώδη πρότυπα για την προστασία των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων, κυρίως όσον αφορά την πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη και τα δικαιώματα αποζημίωσής τους, συμπεριλαμβανομένης μεταξύ άλλων της επιστροφής των δικαστικών εξόδων. Τονίστηκε επίσης η ανάγκη θέσπισης εθνικών προγραμμάτων για τη χρηματοδότηση δημόσιων αλλά και μη κυβερνητικών μέτρων για την αρωγή και την προστασία των θυμάτων.

(5) Το Συμβούλιο θέσπισε στις 15 Μαρτίου 2001 απόφαση πλαίσιο για το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών [1] Με βάση τον τίτλο VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτή η απόφαση παρέχει τη δυνατότητα στα θύματα αξιόποινης πράξης να επιδιώκουν αποζημίωση από τον δράστη κατά τη διάρκεια ποινικής δίκης. Πέραν αυτών των διατάξεων, το ζήτημα της αποζημίωσης των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων δεν θίγεται.

(6) Η Επιτροπή θέσπισε, στις 28 Σεπτεμβρίου 2001, Πράσινη Βίβλο για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων. Αυτή η Πράσινη Βίβλος έθεσε σε λειτουργία διαβούλευση για τους ενδεχόμενους στόχους στους οποίους μπορεί να αποβλέπει κοινοτική πρωτοβουλία στο συγκεκριμένο τομέα, προκειμένου να συγκεκριμενοποιηθούν τα συμπεράσματα του Τάμπερε σχετικά με την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων.

(7) Οι αντιδράσεις στην Πράσινη Βίβλο, συμπεριλαμβανομένου του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της γνώμης της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, απηύθυναν έκκληση για την θέσπιση ελάχιστων προτύπων και την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για τη διευκόλυνση της αποζημίωσης σε διασυνοριακές καταστάσεις.

(8) Η παρούσα οδηγία είχε σαν στόχο τη θέσπιση ελάχιστου προτύπου για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αποζημίωση αυτού του είδους σε διασυνοριακές καταστάσεις. Η υλοποίηση αυτών των στόχων ανταποκρίνεται στο αίτημα που διατυπώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε και εμπνέεται από αυτά που εκτίθενται στην Πράσινη Βίβλο και από τις αντιδράσεις που ακολούθησαν αυτήν την τελευταία.

(9) Οι στόχοι της παρούσας οδηγίας θα συμβάλλουν στο να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης καθώς και στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Τα μέτρα που περιλαμβάνει θα συμπληρώσουν εκείνα τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να ενθαρρύνουν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, να καταπολεμήσουν το έγκλημα και την τρομοκρατία και να εξασφαλίσουν την αποζημίωση των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων.

(10) Δεδομένου ότι τα μέτρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της Κοινότητας και ότι η συνθήκη δεν έχει προβλέψει τις απαιτούμενες εξουσίες δράσης για τη θέσπιση ενός τέτοιου νομικού μέσου, πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 308.

(11) Είναι γνωστό ότι τα θύματα αξιοποίνων πράξεων δεν είναι συχνά σε θέση να επιτύχουν αποζημίωση από τον δράστη της αξιόποινης πράξης, επειδή ο δράστης μπορεί ενδεχομένως να μη διαθέτει τα απαραίτητα μέσα για να ικανοποιήσει απόφαση περί αποζημίωσης ή επειδή ο δράστης δεν μπορεί να προσδιοριστεί ή να διωχθεί επιτυχώς.

(12) Για την επανόρθωση αυτής της κατάστασης, δεκατρία κράτη μέλη έχουν θεσπίσει συστήματα κρατικής αποζημίωσης για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων. Όμως, αυτά τα ζητήματα παρουσιάζουν μεταξύ τους μεγάλες διαφορές από την άποψη των θυμάτων που μπορούν να αποζημιωθούν και από τον τρόπο προσδιορισμού της αποζημίωσης. Δύο κράτη μέλη δεν έχουν θεσπίσει γενικό σύστημα αποζημίωσης.

(13) Τα θύματα αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι κατοχυρωμένα ότι θα λάβουν επαρκή αποζημίωση για τις βλάβες τις οποίες υπέστησαν, ανεξαρτήτως από το κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν και στο οποίο διαπράχθηκε η αξιόποινη πράξη.

(14) Λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές διαφορές που διαπιστώνονται μεταξύ των κρατών μελών τα οποία διαθέτουν σύστημα αποζημίωσης, και λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικοοικονομικές διαφορές, είναι προτιμητέα προσέγγιση η οποία αποσκοπεί στη θέσπιση ελάχιστου προτύπου και όχι σε εναρμόνιση.

(15) Ένα ελάχιστο πρότυπο πρέπει να καλύπτει τα θύματα αξιόποινων πράξεων που στρέφονται κατά του προσώπου, συμπεριλαμβανομένων των βίαιων εγκλημάτων, των τρομοκρατικών αδικημάτων, των σεξουαλικών αδικημάτων, των αδικημάτων που διαπράττονται εις βάρος γυναικών και ανηλίκων και των ρατσιστικών ξενόφοβων αδικημάτων. Πρέπει να καλύπτει τις ζημίες που απορρέουν από τη βλάβη που υπέστη το θύμα αξιόποινης πράξης, εξαιρουμένων των ζημιών ή της απώλειας περιουσιακών στοιχείων. Πρέπει επίσης να καλύπτει τα συντηρούμενα άτομα και τους στενούς συγγενείς των θυμάτων τα οποία απεβίωσαν λόγω των τραυμάτων τους.

(16) Η αποζημίωση θα πρέπει να παρέχεται σε όλους τους πολίτες της Ένωσης και σε όλους τους νομίμους κατοίκους οποιουδήποτε κράτους μέλους, χωρίς διάκριση.

(17) Το ελάχιστο πρότυπο πρέπει να συνδυάζεται με το εθνικό δίκαιο αστικής ευθύνης κάθε κράτους μέλους, για να εξασφαλίζονται επαρκή επίπεδα αποζημίωσης και προβλέψιμοι και διαφανείς κανόνες, αποφεύγοντας ταυτοχρόνως την εναρμόνιση.

(18) Η αποζημίωση πρέπει να καλύπτει τις μη αποτιμώμενες σε χρήμα ζημίες, κυρίως για να εξασφαλίσει ικανοποιητική αποζημίωση των θυμάτων σοβαρών εγκλημάτων και των εξαρτωμένων ατόμων και στενών συγγενών θυμάτων που υπέκυψαν λόγω εγκλήματος.

[1] ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 1.

(19) Τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διατηρούν ή να εισάγουν την αρχή ότι η πρωτογενής ευθύνη αποζημίωσης του θύματος βαρύνει τον δράστη. Μπορούν όμως να προβλεφθούν ορισμένοι περιορισμοί στην εφαρμογή αυτής της αρχής κατά τρόπο ώστε να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη καθυστέρηση αποζημίωσης των θυμάτων και να περιοριστούν οι κίνδυνοι επιπλέον θυματοποίησης.

(20) Το ελάχιστο πρότυπο πρέπει να καλύπτει τους περιορισμούς που μπορούν να τεθούν στη χορήγηση αποζημίωσης, ιδιαίτερα όταν αυτοί οι περιορισμοί αφορούν τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει το θύμα της αξιόποινης πράξης, μεταξύ των οποίων η ανάγκη καταγγελίας της αξιόποινης πράξης στην αστυνομία εκ μέρους του θύματος και η υποβολή της αίτησης αποζημίωσης εντός ορισμένης προθεσμίας, προκειμένου να εξασφαλισθεί ισότητα μεταχείρισης όλων των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εξαιρέσεις σε αυτούς τους περιορισμούς μπορούν να προβλεφθούν, κατά τρόπον ώστε να μην απαιτούνται εξωπραγματικές προσπάθειες από το θύμα και να λαμβάνονται υπόψη τα ενδεχόμενα εμπόδια τα οποία ενδεχομένως αντιμετωπίζει σε διασυνοριακή κατάσταση.

(21) Πρέπει να εγκαθιδρυθεί σύστημα συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για να διευκολυνθεί η αποζημίωση στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η αξιόποινη πράξη διαπράχθηκε σε άλλο κράτος μέλος από το κράτος στο οποίο κατοικεί το θύμα.

(22) Αυτό το σύστημα πρέπει να εξασφαλίζει ότι τα θύματα αξιόποινης πράξης μπορούν πάντα να στραφούν σε αρχή του κράτους μέλους κατοικίας τους, κατά τρόπο ώστε να διευκολύνονται οι πρακτικές και γλωσσικές δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν στις διασυνοριακές καταστάσεις, υπό την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να εφαρμόσουν την αρχή της εδαφικότητας ως βάση της υποχρέωσης καταβολής αποζημίωσης.

(23) Αυτό το σύστημα πρέπει να περιλαμβάνει τις απαραίτητες διατάξεις για να παρέχεται στο θύμα αξιόποινης πράξης η δυνατότητα εξεύρεσης των πληροφοριών που χρειάζεται για να υποβάλει την αίτηση αποζημίωσης και για να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των σχετικών αρχών.

(24) Η παρούσα οδηγία τηρεί τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται κυρίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

(25) Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 5 της συνθήκης ΕΚ, οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η θέσπιση ενός ελάχιστου προτύπου για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτή την αποζημίωση στις διασυνοριακές καταστάσεις, δεν μπορούν να υλοποιηθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη και μπορούν κατά συνέπεια, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της οδηγίας, να υλοποιηθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την επίτευξη αυτών των στόχων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Στόχος

Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση ενός ελάχιστου προτύπου για την αποζημίωση των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων και των εξαρτωμένων από αυτά προσώπων καθώς και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε τέτοιου είδους αποζημίωση στις διασυνοριακές καταστάσεις.

Τμήμα 1

Ελάχιστα πρότυπα για την αποζημίωση των θυμάτων αξιόποινων πράξεων

Άρθρο 2

Προσωπικό και εδαφικό πεδίο εφαρμογής

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη αποζημιώνουν

α) τα θύματα που υπέστησαν βλάβη που προκλήθηκε άμεσα από εκ προθέσεως αξιόποινη πράξη στρεφόμενη κατά της ζωής, υγείας ή προσωπικής ακεραιότητας του θύματος, η οποία διεπράχθη στην επικράτεια κράτους μέλους·

β) τους στενούς συγγενείς και τα πρόσωπα που εξαρτώνται από θύματα, όπως ορίζονται στο σημείο α), τα οποία απεβίωσαν λόγω της βλάβης που υπέστησαν.

2. Για την εφαρμογή της παραγράφου 1 ισχύουν τα εξής:

α) η έννοια του «θύματος» καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1, σημείο α), της απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2001 για το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών·

β) οι έννοιες «εκ προθέσεως αξιόποινη πράξη», «στενοί συγγενείς» και «εξαρτώμενα πρόσωπα» καθορίζονται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο διεπράχθη η αξιόποινη πράξη·

γ) η έννοια της «βλάβης» περιλαμβάνει τόσο τις σωματικές όσο και τις ψυχολογικές βλάβες.

Άρθρο 3

Ευθύνη για την καταβολή της αποζημίωσης και μη εισαγωγή διακρίσεων

1. Η αποζημίωση καταβάλλεται από το κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου διεπράχθη η αξιόποινη πράξη.

2. Η αποζημίωση καταβάλλεται, αδιακρίτως, σε όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στους μονίμους κατοίκους οποιουδήποτε κράτους μέλους.

Άρθρο 4

Αρχές για τον προσδιορισμό του ύψους της αποζημίωσης

1. Η αποζημίωση καλύπτει αποτιμώμενες και μη εις χρήμα ζημίες που προέκυψαν ως άμεση συνέπεια της προσωπικής βλάβης που υπέστη το θύμα ή, όσον αφορά τα εξαρτώμενα πρόσωπα, του θανάτου του θύματος.

2. Το ύψος της αποζημίωσης καθορίζεται:

α) για κάθε περίπτωση χωριστά όταν η αποζημίωση, λαμβανόμενη ως σύνολο, δεν αποκλίνει αισθητά από το ποσό που αναμένεται ή θα μπορούσε να αναμένεται ότι θα χορηγηθεί για ζημίες που προκλήθηκαν στον αιτούντα σύμφωνα με το αστικό δίκαιο του κράτους μέλους το οποίο ευθύνεται για την καταβολή της αποζημίωσης· ή

β) σύμφωνα με προκαθορισμένες τιμές, για το σύνολο της αποζημίωσης ή για ορισμένα ή όλα τα επιμέρους στοιχεία των ζημιών που καλύπτονται από την αποζημίωση.

Οι τιμές που αναφέρονται στο σημείο β) αντικατοπτρίζουν το μέσο ποσό της αποζημίωσης που θα μπορούσε να χορηγηθεί για ανάλογες ζημίες με αυτές τις οποίες υπέστη ο αιτών, σύμφωνα με το αστικό δίκαιο του κράτους μέλους που ευθύνεται για την καταβολή της αποζημίωσης.

3. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 2, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν ανώτατο όριο το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 60 000 ευρώ για το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που μπορεί να χορηγηθεί σε έναν μεμονωμένο αιτούντα.

Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να προβλέψουν ότι η αποζημίωση για την απώλεια εισοδημάτων ενός θύματος ή της διατροφής συντηρούμενου προσώπου μπορεί να μειωθεί σε συνάρτηση με την οικονομική κατάσταση του αιτούντος ή να περιοριστεί σε ένα ανώτατο ποσό που προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη.

4. Η αποζημίωση μπορεί να καταβληθεί υπό τη μορφή κατ' αποκοπή ποσού ή δόσεων, για το σύνολο της αποζημίωσης ή για ορισμένα ή όλα τα στοιχεία των ζημιών που καλύπτονται από την αποζημίωση.

Άρθρο 5

Προκαταβολή

1. Τα κράτη μέλη προβαίνουν σε προκαταβολή της αιτούμενης αποζημίωσης υπό τον όρο ότι:

α) έχει θεμελιωθεί η βασική επιλεξιμότητα της αίτησης·

β) υπάρχει λόγος να πιστεύεται ότι η οριστική απόφαση δεν θα ληφθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την υποβολή της αίτησης αποζημίωσης·

γ) η οικονομική κατάσταση του αιτούντος δικαιολογεί την προκαταβολή· και

δ) μπορεί εύλογα να υποτεθεί ότι ο δράστης της παράβασης δεν θα είναι σε θέση να συμμορφωθεί, εν όλω ή εν μέρει, με απόφαση που τον υποχρεώνει στην καταβολή αποζημίωσης.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν την ολοκληρωτική ή μερική επιστροφή προκαταβολής που έχει καταβληθεί εάν η τελική απόφαση για την αίτηση αποζημίωσης απορρίψει την αίτηση ή χορηγήσει χαμηλότερο ποσό αποζημίωσης από αυτό της προκαταβολής.

Άρθρο 6

Κανόνας περί ελαχίστου

Τα κράτη μέλη μπορούν να αποκλείσουν τη χορήγηση αποζημίωσης θυμάτων που έχουν υποστεί βλάβες ήσσονος σημασίας.

Άρθρο 7

Συμπεριφορά του αιτούντος σε σχέση με την αξιόποινη πράξη

Τα κράτη μέλη μπορούν να μειώσουν ή να αρνηθούν αποζημίωση λόγω της συμπεριφοράς του αιτούντος η οποία συνδέεται άμεσα με το γενεσιουργό γεγονός της βλάβης ή του θανάτου.

Άρθρο 8

Επικουρική εφαρμογή

1. Τα κράτη μέλη μπορούν, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο α), και με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 5, να εξαρτήσουν τη χορήγηση αποζημίωσης από τον όρο ότι ο αιτών έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες για να επιτύχει την έκδοση και την εκτέλεση απόφασης η οποία καταδικάζει το δράστη της αξιόποινης πράξης σε καταβολή αποζημίωσης.

2. Για την εφαρμογή του όρου που αναφέρεται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη δέχονται εξαιρέσεις στις περιπτώσεις κατά τις οποίες:

α) είναι πιθανόν ότι ο δράστης της αξιόποινης πράξης δεν θα είναι σε θέση να ικανοποιήσει, πλήρως ή εν μέρει, οποιαδήποτε απόφαση αποζημίωσης του θύματος·

β) ο αιτών δεν μπόρεσε να επιτύχει την έκδοση δικαστικής ή άλλης απόφασης αποζημίωσης κατά του δράστη εντός δύο ετών από την ημερομηνία διάπραξης της αξιόποινης πράξης, λόγω του ότι η αστυνομική έρευνα ή η ποινική διαδικασία που κινήθηκε λόγω της αξιόποινης πράξης δεν έχει ολοκληρωθεί εντός της συγκεκριμένης προθεσμίας· ή

γ) ο αιτών αντιμετώπισε εμπόδια για την έκδοση δικαστικής ή άλλης απόφασης σύμφωνα με την παράγραφο 1, λόγω του ότι δεν μπόρεσε να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης κατά του δράστη στο κράτος μέλος κατοικίας του αιτούντος.

Άρθρο 9

Αφαίρεση της αποζημίωσης που έχει ληφθεί από άλλες πηγές

1. Για να αποφεύγονται οι διπλές αποζημιώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να αφαιρούν από τη χορηγούμενη αποζημίωση ή να απαιτούν από το αποζημιωθέν πρόσωπο την επιστροφή κάθε ποσού που έχει λάβει ως αποζημίωση για τις ίδιες ζημιές από άλλες πηγές.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται επίσης όσον αφορά τις επιδικασθείσες ή καταβληθείσες προκαταβολές.

Άρθρο 10

Υποκατάσταση

Τα κράτη μέλη ή η αρμόδια αρχή μπορούν να υποκαθίστανται στα δικαιώματα του αποζημιωθέντος προσώπου για το ποσό της καταβληθείσας αποζημίωσης.

Άρθρο 11

Καταγγελία της αξιόποινης πράξης

1. Τα κράτη μέλη μπορούν, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο α), να θέσουν ως προϋπόθεση της αποζημίωσης το γεγονός ότι ο αιτών έχει καταγγείλει την αξιόποινη πράξη στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο αυτή διεπράχθη.

Η απαίτηση αυτή θεωρείται ότι πληρούται όταν ο αιτών καταγγέλλει την αξιόποινη πράξη στο κράτος μέλος κατοικίας του σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 2. της απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου 2001/220/ΔΕΥ της 15ης Μαρτίου 2001 για το καθεστώς των θυμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

2. Τα κράτη μέλη τα οποία θέτουν προϋπόθεση σύμφωνα με την παράγραφο 1, μπορούν να προβλέπουν ότι η καταγγελία πρέπει να πραγματοποιείται εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Αυτή η προθεσμία δεν μπορεί να είναι κατώτερη των επτά ημερών από την ημερομηνία διάπραξης της αξιόποινης πράξης.

3. Κατά την εφαρμογή των προϋποθέσεων που αναφέρονται στις παραγράφους 1 ή 2, τα κράτη μέλη δέχονται εξαιρέσεις στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το θύμα είχε ισχυρούς λόγους να μην καταγγείλει την αξιόποινη πράξη ή να μην πράξει τοιουτοτρόπως εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Αυτοί οι λόγοι μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

α) περιστάσεις που περιβάλλουν την αξιόποινη πράξη ή τη σχέση που συνδέει το θύμα με τον δράση της αξιόποινης πράξης· ή

β) σημαντικές δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν από το θύμα λόγω του ότι διαμένει σε διαφορετικό κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο διεπράχθη η αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 12

Εκκρεμείς ποινικές έρευνες

1. Η αποζημίωση δεν μπορεί να εξαρτηθεί από το κατά πόσον ο δράστης της παράβασης έχει εντοπιστεί ή διωχθεί επιτυχώς.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν, με την επιφύλαξη της χορήγησης προκαταβολής σύμφωνα με το άρθρο 5, να προβλέψουν ότι η απόφαση σχετικά με αίτηση αποζημίωσης αναστέλλεται μέχρις ότου περατωθεί η αστυνομική έρευνα ή η ποινική διαδικασία που έχει κινηθεί λόγω της αξιόποινης πράξης, υπό τον όρο ότι:

α) η αναστολή αυτή είναι αναγκαία για να διαπιστωθεί ότι οι προξενηθείσες βλάβες οφείλονται σε εκ προθέσεως διαπραχθείσα εγκληματική ενέργεια· και

β) η συγκεκριμένη αναστολή δεν προκαλεί αδικαιολόγητη καθυστέρηση ή οικονομικές δυσκολίες για τον αιτούντα.

Άρθρο 13

Προθεσμία υποβολής της αίτησης

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να θέσουν ως προϋπόθεση της αποζημίωσης την υποβολή της αίτησης εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, η οποία σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να είναι κατώτερη των δύο ετών από τη λήξη της αστυνομικής έρευνας ή το πέρας της ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε λόγω της αξιόποινης πράξης, εφόσον αυτή η τελευταία είναι μεταγενέστερη. Αν δεν έχει κινηθεί αστυνομική έρευνα ή ποινική διαδικασία, η προθεσμία αρχίζει να μετρά από την ημερομηνία διάπραξης της αξιόποινης πράξης.

2. Κατά την εφαρμογή προϋπόθεσης όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη δέχονται εξαιρέσεις για περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν ήταν δυνατόν να αναμένεται ευλόγως από τον αιτούντα να υποβάλει την αίτηση εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες το θύμα συνάντησε σημαντικά εμπόδια λόγω του γεγονότος ότι είναι κάτοικος κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο στο οποίο διεπράχθη η αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 14

Αρμόδιες αρχές και διοικητικές διαδικασίες

1. Τα κράτη μέλη δημιουργούν ή ορίζουν μια ή περισσότερες αρχές αρμόδιες να αποφασίζουν επί των αιτήσεων αποζημίωσης.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο αιτών αποζημίωση να υπόκειται στις ελάχιστες δυνατές διοικητικές διατυπώσεις, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα διενέργειας κατάλληλης αξιολόγησης της επιλεξιμότητας της αίτησης και του ποσού της αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί.

3. Οι αιτούντες έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν αίτηση σε οποιαδήποτε από τις επίσημες γλώσσες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

4. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα προσφυγής κατά των αποφάσεων απόρριψης των αιτήσεων αποζημίωσης.

Άρθρο 15

Ενημέρωση των δυνάμει αιτούντων

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι δυνάμει αιτούντες αποζημίωση έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες υποβολής αίτησης για τη χορήγηση αποζημίωσης από την πρώτη επαφή τους με τις αρμόδιες αρχές στις οποίες καταγγέλλεται αξιόποινη πράξη, με όλα τα μέσα που κρίνονται από αυτά ενδεδειγμένα.

2. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καλύπτουν, ενδεχομένως, τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 2 έως 13 και τις διοικητικές διαδικασίες που εφαρμόζονται για την υποβολή των αιτήσεων, συμπεριλαμβανόμενης, ανάλογα με την περίπτωση, της ειδικής και της κατά τόπον δικαιοδοσίας των αρχών που αναφέρονται στο άρθρο 14, παράγραφος 1. Οι πληροφορίες διατίθενται σε όλες τις κοινοτικές γλώσσες.

Τμήμα 2

Πρόσβαση σε αποζημίωση στις διασυνοριακές καταστάσεις

Άρθρο 16

Δικαίωμα υποβολής αίτησης στο κράτος μέλος κατοικίας

1. Εφόσον η αξιόποινη πράξη διαπράχθηκε σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του αιτούντος, αυτός έχει το δικαίωμα να υποβάλλει την αίτηση σε αρχή του κράτους μέλους κατοικίας, υπό τον όρο ότι ο αιτών εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 1.

2. Τα κράτη μέλη δημιουργούν ή ορίζουν μια ή περισσότερες αρχές, στο εξής αναφερόμενες ως «αρχές συνδρομής», οι οποίες είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή της παραγράφου 1.

Άρθρο 17

Συνδρομή που παρέχεται στον αιτούντα

1. Η αρχή συνδρομής παρέχει στον αιτούντα τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, και τα απαιτούμενα έντυπα αίτησης βάσει του εγχειριδίου που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 2.

2. Η αρχή συνδρομής επικουρεί τον αιτούντα για τη συμπλήρωση της αίτησης αποζημίωσης και εξασφαλίζει, στο μέτρο του δυνατού, ότι η εν λόγω αίτηση συνοδεύεται από τα ενδεχομένως απαιτούμενα δικαιολογητικά.

3. Η αρχή συνδρομής δεν προβαίνει σε καμία αξιολόγηση της αίτησης. Μπορεί να αρνηθεί την αίτηση αποκλειστικά και μόνο εφόσον θεωρεί ότι είναι έκδηλα αβάσιμη ή ότι δεν υποβάλλεται καλόπιστα.

Άρθρο 18

Διαβίβαση των αιτήσεων

Η αρχή συνδρομής διαβιβάζει την αίτηση και όλα τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας στην αρχή του κράτους μέλους που είναι αρμόδια για τη λήψη απόφασης σχετικά με την αίτηση, στο εξής αναφερόμενη ως «αποφασίζουσα αρχή».

Η αρχή συνδρομής παρέχει ταυτόχρονα στην αποφασίζουσα αρχή τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) το πρόσωπο που είναι αρμόδιο για το χειρισμό του θέματος·

β) κατάλογο των συνημμένων δικαιολογητικών·

γ) αν στην αίτηση περιλαμβάνεται αίτημα για προκαταβολή· και

δ) εφόσον ενδείκνυται, τη γλώσσα στην οποία έχει συμπληρωθεί το έντυπο αίτησης.

Άρθρο 19

Παραλαβή των αιτήσεων

Μόλις λάβει μια αίτηση που διαβιβάζεται σύμφωνα με το άρθρο 18, η αποφασίζουσα αρχή κοινοποιεί το συντομότερο δυνατόν, απευθείας στην αρχή συνδρομής τα ακόλουθα στοιχεία:

α) το πρόσωπο που είναι αρμόδιο για το χειρισμό του θέματος·

β) απόδειξη παραλαβής της αίτησης·

γ) ει δυνατόν, ένδειξη του κατά προσέγγιση χρόνου εντός του οποίου θα ληφθεί η απόφαση για την αίτηση, συμπεριλαμβανόμενης εφόσον απαιτείται της ίδιας ένδειξης όσον αφορά οιανδήποτε απόφαση επί αιτήματος προκαταβολής· και

δ) κατά περίπτωση, κάθε αίτηση συμπληρωματικών πληροφοριών.

Άρθρο 20

Αιτήσεις για συμπληρωματικές πληροφορίες

Η αρχή συνδρομής επικουρεί τον αιτούντα για την ικανοποίηση κάθε αιτήματος της αποφασίζουσας αρχής για παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών και, στη συνέχεια, τις διαβιβάζει το συντομότερο δυνατόν απευθείας στην αποφασίζουσα αρχή, επισυνάπτοντας, εφόσον χρειάζεται, κατάλογο των διαβιβασθέντων δικαιολογητικών εγγράφων.

Άρθρο 21

Ακρόαση του αιτούντος

1. Αν η αποφασίζουσα αρχή επιθυμεί να ακούσει τον αιτούντα σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της, ενημερώνει σχετικά την αρχή συνδρομής.

2. Μετά από ένα τέτοιου είδους αίτημα, η αρχή συνδρομής και η αποφασίζουσα αρχή συνεργάζονται για τη διοργάνωση της ακρόασης, ιδιαίτερα εξασφαλίζοντας, στο μέτρο του δυνατού, ότι:

α) η ακρόαση του αιτούντος γίνεται από την αρχή συνδρομής, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της, η οποία στη συνέχεια διαβιβάζει πρακτικά της ακρόασης στην αποφασίζουσα αρχή· ή

β) η ακρόαση του αιτούντος διεξάγεται απευθείας από την αποφασίζουσα αρχή, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της, τηλεφωνικώς ή με τη χρήση τηλεεικονοδιάσκεψης.

Άρθρο 22

Κοινοποίηση της τελικής απόφασης

1. Η αποφασίζουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση αποζημίωσης και περίληψη της απόφασης αυτής στον αιτούνται και στην αρχή συνδρομής, το συντομότερο δυνατόν μετά τη λήψη της απόφασης.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται επίσης όσον αφορά οποιαδήποτε χωριστή απόφαση σχετικά με αίτηση προκαταβολής.

Άρθρο 23

Λοιπές διατάξεις

1. Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται μεταξύ των αρχών κατ' εφαρμογή των άρθρων 18 έως 22 πρέπει να συντάσσονται σε γλώσσα αποδεκτή από την αρχή στην οποία διαβιβάζονται οι εν λόγω πληροφορίες, με εξαίρεση:

α) τα έντυπα αίτησης και τα σχετικά δικαιολογητικά, των οποίων το γλωσσικό καθεστώς διέπεται από το άρθρο 14, παράγραφος 3·

β) το πλήρες κείμενο των αποφάσεων που λαμβάνονται από την αποφασίζουσα αρχή, των οποίων το γλωσσικό καθεστώς διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους της·

γ) τα πρακτικά που συντάσσονται μετά από ακρόαση σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 2, σημείο α), των οποίων το γλωσσικό καθεστώς καθορίζεται από την αρχή συνδρομής.

2. Οι παρεχόμενες δυνάμει των άρθρων 16 έως 22 υπηρεσίες από την αρχή συνδρομής δε δίνουν λαβή σε αίτηση επιστροφής τελών ή δαπανών από τον αιτούντα ή από την αποφασίζουσα αρχή.

3. Τα έντυπα αίτησης και κάθε άλλο δικαιολογητικό έγγραφο που διαβιβάζονται σύμφωνα με τα άρθρα 18 έως 22, απαλλάσσονται από την υποχρέωση βεβαίωσης του γνησίου τους ή άλλες ανάλογες διατυπώσεις.

Τμήμα 3

Διατάξεις εφαρμογής

Άρθρο 24

Πληροφορίες που κοινοποιούνται στην Επιτροπή· εγχειρίδιο

1. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2004:

α) τον κατάλογο των αρχών που δημιουργήθηκαν ή ορίστηκαν σύμφωνα με τα άρθρα 14, παράγραφος 1, και 16, παράγραφος 2, προσδιορίζοντας τη(τις) γλώσσα(ες) την(τις) οποία(ες) μπορούν να αποδεχθούν οι αρχές για τους σκοπούς της εφαρμογής των άρθρων 18 έως 22 και συμπεριλαμβανομένων, όπου απαιτείται, κατάλληλων πληροφοριών σχετικά με την ειδική και εδαφική δικαιοδοσία των εν λόγω αρχών·

β) τις πληροφορίες που παρέχονται σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1· και

γ) τα έντυπα της αίτησης αποζημίωσης.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για κάθε μεταγενέστερη μεταβολή των εν λόγω πληροφοριών.

2. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις που δημιουργήθηκε από την απόφαση 2001/470/ΕΚ, καταρτίζει και δημοσιεύει στο Διαδίκτυο εγχειρίδιο στο οποίο περιλαμβάνονται οι πληροφορίες που παρέχονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την παράγραφο 1. Η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να πράξει τα δέοντα για τις απαραίτητες μεταφράσεις του εγχειριδίου.

Άρθρο 25

Κεντρικά σημεία επαφής

Τα κράτη μέλη διορίζουν ένα κεντρικό σημείο επαφής με σκοπό:

α) να παρέχει συνδρομή για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 24, παράγραφος 2·

β) τη στενότερη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της αρχής συνδρομής και της αποφασίζουσας αρχής στα κράτη μέλη· και

γ) την παροχή βοήθειας και την αναζήτηση λύσεων για κάθε δυσκολία που μπορεί να παρουσιαστεί κατά την εφαρμογή των άρθρων 16 έως 22.

Οι αρμόδιοι επαφής συναντώνται τακτικά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Άρθρο 26

Ευνοϊκότερες διατάξεις

1. Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη, εφόσον οι εν λόγω διατάξεις συμβιβάζονται με την παρούσα οδηγία, να:

α) θεσπίζουν ή διατηρούν ευνοϊκότερες διατάξεις προς όφελος των θυμάτων αξιοποίνων πράξεων ή άλλων προσώπων που θίγονται από αξιόποινη πράξη·

β) θεσπίζουν ή διατηρούν διατάξεις με σκοπό την αποζημίωση θυμάτων αξιοποίνων πράξεων που διαπράττονται εκτός της επικράτειάς τους, ή προσώπων που θίγονται από αξιόποινες πράξεις, με την επιφύλαξη των όρων που μπορούν να τίθενται από τα κράτη μέλη για το σκοπό αυτό.

2. Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν μπορεί να χρησιμεύει ως πρόσχημα για να καταστήσει λιγότερο ευνοϊκές διατάξεις που ήδη εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη στον τομέα της αποζημίωσης θυμάτων αξιοποίνων πράξεων ή της αποζημίωσης οποιουδήποτε άλλου θιγομένου από αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 27

Εφαρμογή

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι τις 30 Ιουνίου 2005. Ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι αυτές οι διατάξεις δεν εφαρμόζονται σε αιτούντες που έχουν υποστεί βλάβες λόγω αξιόποινων πράξεων που έχουν διαπραχθεί μετά το πέρας της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από τέτοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

4. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των κύριων εθνικών νομοθετικών διατάξεων που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 28

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 29

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.